

יידען, געדענקט, אז דער האמף געגן די רדיפות אויף יידען איז דייטשלאנד דויער?

Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראש

(טאפלעלע פון די מלוכה) (לאטעריע - זעה 9 ווייט)

היינט 10 זיימער (לאטעריע - זעה 9 ווייט)

ניינער פאלקסבלאט

№ 214

Łódź, Czwartek 12 września 1935 r.

דרייצנטער יאהרגאנג

לאדז, דאנערשטאג, י"ד אלול תרצ"ה

№ 214

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 טעל. — פערמיטאונער 21, טעל. 224-71

פראקלאמאציע פון היטלער

אויף דעם נאצי-האנגרעס איז גירענבערג די שארפע רעדע פון געבעלס

וואס זענען געווארענע אויסשליסליך פאר דער אר-
מע, וואס דאס פשוט פולט, אז די פארטייאישע
קאמפס - ארגאניזאציעס האבען פערלירען זייער
אורשפרינגליכען מיליטער - באראקסער.
רעדענדיג וועגן דער שווערער עקאנאמישער
לאגע אין לאנד האט היטלער אונטערגעשטראכען
דעם דעזירירטען בעשלוס נישט צו דערלאזען צו אג-
אנפאלאציע און מיט „ברוטאלער ריזיקאסלאזוג“
קייט דורכצופירען דעם קאמף מיט דער פרויען-
העכערונג.

די פראקלאמאציע פונם קאנצלער ענדיגט זיך
מיט אן אומגעווענליכן שארפען זאץ אויפ'ן אר-
מע פון די סאוויעטן: „אינאם מאמענט, ווען
דער בארשעוויטשער יוד איז
מאסקווע, איז זיין נייעם קאמפס-אנזאג
שיקט צו דער וועלט דעם לאזונג פון
פערניכטונג - שטייען מיר, נאציאנאל-
סאציאליסטען נאך פערסטער ביי אונזער
הערליכער פאהן, טראגענדיג זי מיטן
הייליגען בעשרום צו פיהרען דעם קאמף
געגען דעם לאנגאגניגען שונא.

פער 11 (פ. טעל.)
דער פראקלאמאציע-מיינסטער געבעלס האט אויפן
פארטיי-קאנגרעס אין נירענבערג געהאלטען א גרויסע
רעדע, אין וועלכער ער איז שארף ארויסגעטרעטען
געגען פאלשעוויזם, און געגען דער טעאריע, לויט
וועלכער עס עקזיסטירען אנאליגעס צווישען דעם
נאציאנאל - סאציאליזם און דעם מאסקווער קאמפ-
ניזם.

ווען, וואס וועט צוברעכען די סכנות, וועלכע דראהען
פון דער זייט. דער קאמף געגען די אינערליכע פינד
וועט זיך קיינמאל נישט אפשטעלען פאר דער פאר-
מערלעך ביוראקראטיע, אדער איהר אומגעלומפערט-
קייט. דאס, וואס די מלוכה וועט נישט זיין אומ-
שטאנד צו לעזען, וועט געלעזט ווערען דורך דער
נאציאנאל - סאציאליסטישער בעוועגונג, מחמת די
מלוכה איז בלויז א געוויסע ארגאניזאציעלע פארם
פונם לעבען פון פאלק. איין פרינציפ מוז אדורכגע-
פיהרט ווערען מיט א בעזונדערער פאנאטישקייט און
פערביסענקייט. דער אינערליכער, אדער אויסערלי-
כער שונא פון דער נאציאנאל - סאציאליסטישער
מלוכה קאן נישט שפילען קיין שום ראלע אין דייטש-
לאנד.

רעדענדיג וועגן די סכנות, וואס דראהען מצד
די „פאליטיקירטע רעליגיעס“, האט דער קאנצלער
אונטערגעשטראכען, אז די פארטיי האט נישט געהאט
און האט נישט בדעה צו פיהרען וואסערען נישט
איז קריג געגען דעם קריסטענטום. די נאציאנאל-
סאציאליסטישע מלוכה וועט אבער נישט טאגלעך-
רען קיין שום פאליטיקירטע אמונות. דער נא-
ציאנאל - סאציאליזם וויל נישט קעמפען מיט די דא-
זיגע דערשיינונגען, ווייל זעהענדיג די יודיש-
בארשעוויטשע סכנה, וויל ער געפ-
נען אלע כוחות געגען איהר.

ווייטער ווערט אין היטלער'ס פראקלאמאציע גע-
רעדט וועגן די נייע פאזיציעס, וואס די נאציאנאל-
סאציאליסטישע בעוועגונג האט געוואונען און בכלל וועגן דער פערשטאר-
קונג פון דער פארטיי אינאם פארניגען יאהר. עס ווערט
דארט ספעציעל אונטערגעשטראכען די אויפגאבען,
ווייטער ווערט אין היטלער'ס פראקלאמאציע גע-
רעדט וועגן די נייע פאזיציעס, וואס די נאציאנאל-
סאציאליסטישע בעוועגונג האט געוואונען און בכלל וועגן דער פערשטאר-
קונג פון דער פארטיי אינאם פארניגען יאהר. עס ווערט
דארט ספעציעל אונטערגעשטראכען די אויפגאבען,

פון פון דער פרויען און וואוילשטאנד פון אלע
פאלקער.

די נאציאנאלע פארטיי פון דער פרויעלעכער ארבייט אין
דייטשלאנד איז די ארמע און די נאציאנאל - סאציא-
ליסטישע פארטיי. דער נאציאנאל - סאציאליזם איז
געווען דער הויפט-ציל פאר די אטאקעס מצד דעם
קאמוניסטישען קאנגרעס אין מאסקווע, וועלכער
האט אויף אזא אופן געגעבען א קלאסישען מוסטער
פונם בענדיק „נישט מישען זיך“.

רעדענדיג וועגן די אינערליכע שונאים, האט
דער קאנצלער אונטערגעשטראכען די הארעט און
פערסטע שטעלונג פון דער נאציאנאל - סאציאליסטי-
שער פארטיי. מיר האבען בכלל נישט די נויט וועגן
דינגן צו רעדען מיט אונזערע גענער - האט היט
לער דערמאנט. — מיר זענען שטארק און מיר ווע-
לען אונזער פוח דערהאלטען. מיר וועלען עס נישט
דולדען, אז עמיצער וואל זיך בענעהמען צו ארגאני-
זירען א ווערשטאנדענע געגען אונזער קראפט. אלע
סימנים פון ווערשטאנדענע וועלען מיר צושטעלערען.

אונזערע הויפט - שונאים - דער-
קלערט היטלער - זענען: (1) דער יודי-
שע מארקסיזם, (2) דאס צענטרום, און
(3) געוויסע ערעמענטען פון בורשעוויטש-
רעאקציע.

ווערענדיג זיך צו די אלע גענער, האט דער קא-
נצלער דערמאנט: מיר האבען אויך געגעבען די מעג-
ליכקייט, מ'זאל אין אויך פערנעמען. מיר האבען
אבער דעם איינדרוק, אז אונזער גרויסמוטיגקייט
איז שלעכט אויסגעמיטשט געווארען. די נאציאנאל-
סאציאליסטישע מלוכה וועט אלץ, איצט גיין מיט'

נירענבערג, 11 (פ. טעל.)

בעת דער פיערליכקייט פון עפענען דעם פאר-
טיי-קאנגרעס פון די נאציאנאל - סאציאליסטען, האט
דער אנפיהרער פון פארטיי-קרייז, וואנער אדורכער
לייענט א פראקלאמאציע פון היטלערן צום דייטשען
פאלק, וועלכע איז גלייכצייטיג די פאליטישע דעקלא-
ראציע פון דעם קאנצלער.

נאכ'ן טרעטען ארומערדען די אלגעמיינע אינטער-
נאציאנאלע סיטואציע, האט דער קאנצלער ברייט
פערזיכט אלע פראבלעמען, וואס זענען נוגע דאס
אינערליכע לעבען פון דייטשלאנד, אפגעזעענדיג זיך
דערפון אויף א שארפען אופן מיט די אינערליכע
שונאים פונם רעזשים. דער קאנצלער האט געגענע-
שטעלט דער נאציאלידעע די טעאריעס פונם איג-
טעראניאליזם קאמוניזם, וואס האבען זייער שורש
אין מאסקווע. דערפון האט היטלער עטליכע מאל
אונטערגעשטראכען און ספעציעל איבערגעזאגט
„פאלשעוויזם“, און „סאוויעטישע מארקסיסטישע“
אלס די הויפט-שונאים פונם „דייטשן רייך“.

רעדענדיג וועגן דער אינטעראנאציאנאלער סי-
טואציע, האט דער קאנצלער אנגעוויזען אויף דער
„אומרוה און נישט-זיכערהייט“, וואס באראקטעריר
זייערען די לאגע אויף דער וועלט. דייטשלאנד שטרעבט
צו בלייבען צוריקגעהאלטען אין בעצוג צו אלע איג-
טעראניאליזם קאמוניזם. דער קאנצלער האט
פערזיכט וועגען די שלום-פונות פון דייטשלאנד,
געגענטעלעכענדיג זי דעם „יודיש - אינטעראנאציאנאל-
לען קאמוניזם“, וואס שטרעבט „לויט זיין מיר-
נונג - און דעם אלגעמיין אייראפעאישען כאאס
אויסצופויען א פאלשעוויטשע מלוכה אויפ'ן חש-“

אביסינישע קעניגין רעדט צו אלע מאמעס

„אפגעהיט זאל מען ווערען פון אזא ציוויליזאציע“...

אין זאל עמיצער איז דעם - יידישע!

נעמט ארום א'ערך 10 מיליאן מאן.
דעם געסטען קאנטינענט וועלען געבען די מיר-
ליטער - צוגרייטונגס - ארגאניזאציעס, ווי דהיינו -
4 מיליאן מאן דערנאך געהען, לויט'ן סדר: די
ארגאניזאציע „פאפאלאווארע“, וואס צעהלט
2,108,000 מאן; מיטגלידער פון דער פאשיסטישער
ארגאניזאציע 1,851,777; יונגע פאשיסטען -
657,000 מאן; אקאדעמישע פאשיסטישע יונגע -
66,000 און די פערבאנדען פאר עפענטליכע גע-
בורן - 230,000 מאן.

מען איילט זיך נאך נישט...
אדיס-אבא, 11 (פ. טעל.)
איטאליענישע בירגער, וואס וואוינען פון
דער הויפט-שטאט, גרייטען זיך ערשט איצט,
צום ארויספיהרען. זייער אנקומען קיין אדיס-
אבא קאן מען ערשט דערהערטען אין 3 חדשים
ארום.
פון דעם דאגנען פלאקט איז מען זיך משער,
אז אין דער נאענטסטער צייט דארף מען זיך
נישט ריכטען אויף מלחמה-שריט.

סאוויעטישע תבואה-טראנספארטן
פאר איטאליען?
פאר 11 (פ. טעל.)
די פראנצויזישע פרעסע גיט אן א ידיעה
פון מאסקווע, וואס בעשטעטיגט דעם פלאקט, אז
די סאוויעטען שטעלען צו תבואה-טראנספארטן
פאר איטאליען.
„לע זשורנאל“ קאמענטירט: „געשעפט איז -
געשעפט“...

ריכט. דאס דאזיגע אפשלעפען וואלט אויסגענוצט
געווארען פארן אנהייבען דעם לעצטען פרום
בדרך שלום צו ליקוידירען, דעם איטאליעניש-
אפיסישען סכסוך. דער פרעמיער לאזואל שטרעבט
אויסצופרייטען די פארזיכער פראפאזיציעס.
געכטיגער מיינונגס-אויסוויש צווישען לאזואל
און האארן איז אין דער ערשטער רייה גוגע גע-
ווען דער אנטווערונג פון די סאנציעס.
סאמזעל האאר זאל האבען אגענומען אגענט
שלאגענע שטעלונג און געפאדערט פון לאזואל, ער
זאל גענוי פרעציזירען די פראנצויזישע פאליטיק.

מלחמה - הכנות פון עגיפטן
פאר 11 (פ. טעל.)
פון אלעסאנדריען איז מען מודיע:
די רעגירונגס-מאנאזונען פון פארוועל זענען אי-
בערגעגעבען געווארען דעם מיליטער אויף אמוניציע
סקלאדען.
לעצטענס איז אנגעקומען א גרויסע צאהל פון
לייכטע אעראפלאנען, ווי אויך פון לאסט-אויטאס,
וואס זענען צוגעפאסט צו דער מדבר.
מען בערעכענט, אז די ענגלישע כוחות אין עגי-
פט בעטרעפען 20-25 טויזענד מאן, און די עגיפ-
טישע - 15 טויזענד. די צוגרייטונגען ווערען גע-
מאכט בסוד.

מאביליזאציע פון פאשיסטען.
פאר 11 (פ. טעל.)
„פאנאל די ראטא“ איז מודיע, אז די גע-
פלאנעט „עמינגע מאביליזאציע“ פון די פאשיסטען

ענגלאנד מאביליזירט די וועלט געגען
איטאליען.

לאנדאן, 11 (פ. טעל.)
די דייטשע און דער ענגלישער פ-עסע פון
גענף טראגען א זעהר פערמיטשטען באראקטער.
די צייטונגען שטעלען פערסטע צו די ארבייטן פליג-
קאמיטעט פון 5 געפליגען זיך, מחמת דער שטע-
לונג פון איטאליען, אויף א טויטען פונקט.
אין לאנדאן דערקלעהרט מען, אז דער מיר-
נונגס - אויסוויש צווישען סאמזעל האארן
און לאזואל איז גוגע געווען די עווענטועלע סאנק-
ציעס. האאר האט אנגענומען א זעהר ענטשלאסענע
שטעלונג אין דער פראגע, און היינט צוגערעדט
לאזואל, ער זאל אויך דעצידירט ארויסטרעטען.
די ענגלישע פרעסע איז זיכער, אז ענגלאנד
און פראנקרייך זענען פרינציפעל אין דערוועלבער
מיינונג.

אייניגע צייטונגען טיילען מיט, אז א רייה
מלוכה, ווי דענעמארק, האלאנד, נארוועגען און
שוועדען האבען דערקלעהרט, אז זיי וועלען ארויס-
טרעטען פון דער פלעקע-לייג, אויב די גרויס-
מאכטען וועלען זיך נישט ענטשליסען אנטווערדען
אין דער פולער מאס די בעשלוסען פליג-קא-
ליגע-סטאטוס.
גלייכצייטיג האבען אייניגע דרום-אמעריקא-
נישע מלוכה אנגענומען אין דער פראגע א זעהר
ענערגישע שטעלונג.
די גלייכע צייטונגען שרייבען, דאס די
פראנצויזישע רעגירונג שטרעבט, אז דער קאמיטעט
פון די 5 זאל אפלייגען דאס פארשטעלען פון בע-

לאנדאן, 11 (פ. טעל.)
רייטער איז מ'זייע פון אדיס-אבא, אז די
קעניגין פון אביסיניע האט רעדענדיג דורכ'ן
ראדיא צו די פרויען פון דער גאנצער וועלט, צו
א. דערקלעהרט:

„זאל אונז דער הימעל אפהיטען פון אזא צי-
וויליזאציע, וואס טראגט מיט זיך אבולות און שאפט
חורבנות. א רייזע ארומען גרייט זיך צו בע-
פאלען איבער לאנד, אונטערן כלומרשטען אויס-
ריי פון ברענגען ציוויליזאציע אונזער פאסטעטיש,
פרידליך געשטימטען פאלק, וואס לעבט אין הסכם
מיט דער נאטור און גאטס געבאט. די פרויען
פון אלע לענדער האבען ליב דעם שלום און טאג-
לען די ברוטאלע קראפט. סיי די איטאליענישע
סיי די אפיסינישע מוסטערס ווייטאגען פליג-
דאנק וועגען די אומגליקען, וואס א מלחמה קאן
ברענגען. אפיסיניען שטרעבט נאך צום שלום,
און אינאם קאנפליקט, וועלכער איז איהר אנגע-
ווארפען, האט זי א רייזעס געוויסט, אויפהאלטענדיג
דיג ברידעריכע גינצאגקייט לגבי די פרעמדלענדער
וואס קומען צו אונז, בכדי ארענטליך צו ארבייטען.
לסוף האט די קעניגין אפגלייט צו די פרויען
פון דער גארער וועלט, אז זיי זאלען אלע מחפיל
זיין, בכדי דאס מלחמה-פערברעכען זאל אויסגע-
מיטען ווערען, און אז זיי זאלען געניסטענען.
זייערע מלוכה-מענער מיטן גייסט פון יושר
און שלום.
מארגען וועט רעדען דורכ'ן ראדיא דער נעגוס.

Dr. MAZUR

פילסופיסטע
65
צוריקגעהער

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט סאך הויט, בעשלעכטע קראנקהייטען און מענער-שוועכע. פיעמריטאווער 10, טעל. 15-21. נעמט אן פון 8 פרייה ביז 2 מיטאג און 5 ביז 9 אבער. וואכעס פון 1-10 נאכט אלע ארט אנאליזען. פאר אונזערע מיטעלע לעמשיניצע-פריי.

Dr. med.

eon Familier

איבערזיכע און קינדער-קראנקהייטען. **שערפילעז 37 בענעדיקט**. נעמט אן פון 7-5 נאכט.

PODRECZNA

Zdolna podreczna poszuje miejsce u krawcowej. Ofer-w administracji pod „Zdolna”

תומכי-אורחים

פאמארקא 18, טעל. 266-31. מיר טיילען מיט דאס אין פער איינס-קאנצעלעדיע אמטירט **אניאדוואהאט**. יעדעס מאנאטא און מיטוואך פון 6 ביז 8 אוועד און ערטייט.

יודישע עצות

58 מירטלידער, שפענדער פון אונזער אינסטיטוציע און סאך אונזערעמגעליכע-גענציר אומזיסט. 8 מינימאלע אפצעהל ווערט נע-נימען סאך דורכפיהרען ספראוועס די פערוואלמונג.

אירעז, נאז און האלז

הליני

מיט בעטען פון **Dr. Z. Rakowski**. פיעמריטאווער 67, טעל. 127-81. נעמט אן שפענדיגע קראנקע נאכע אפערעציע א. ו. וי. ווי אויך גמבולע-טארישעס פון 2-9 און פון 8-4 אוונט.

דעם זעהר בעמעצעטן וויצע-פרעזעס און פרנס **ה' גרשון וואלמאן** נ"י צוליב'ן טויט פון זיין **שוועסטער נ"י**. דריקען מיר אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל. דער סעקרעטאריאט פון מיינהענדער-פעראיון אנראדאט 10.

Rodzinie PASAMONIK

z powodu przedwczesnego zgonu **b.p. Chai Pasamonikowej** wyrazy współczucia składają **ROBOTNICY F-my Pasamonik.** 10410

DR. MED. H. **Rózaner** פויערעריע און לאמבארד-הויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען **איזירדאר פיאלקא** פיעמריטאווער 7. נעמט אן פון 9-1 פערט. און פון 5-9.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיינ מיינער וויצע-פרעזעס **גרשון וואלמאן** נ"י צוליב'ן טויט פון זיין שוועסטער **חי' פאסאמאניק נ"י**. המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים. רייכיש ראזענבערג פרעזעס פון קליינהענדער-פעראיון, אנראדאט 10.

Rodzinie PASAMONIK

z powodu przedwczesnego zgonu **b.p. Chai Pasamonikowej** wyrazy współczucia składają **ROBOTNICY F-my Pasamonik.** 10410

DR. MED. H. **Rózaner** פויערעריע און לאמבארד-הויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען **איזירדאר פיאלקא** פיעמריטאווער 7. נעמט אן פון 9-1 פערט. און פון 5-9.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיינ מיינער וויצע-פרעזעס **גרשון וואלמאן** נ"י צוליב'ן טויט פון זיין שוועסטער **חי' פאסאמאניק נ"י**. המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים. רייכיש ראזענבערג פרעזעס פון קליינהענדער-פעראיון, אנראדאט 10.

Rodzinie PASAMONIK

z powodu przedwczesnego zgonu **b.p. Chai Pasamonikowej** wyrazy współczucia składają **ROBOTNICY F-my Pasamonik.** 10410

DR. MED. H. **Rózaner** פויערעריע און לאמבארד-הויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען **איזירדאר פיאלקא** פיעמריטאווער 7. נעמט אן פון 9-1 פערט. און פון 5-9.

Dr. **Wajnberg** ספעציאליסט סאך רונגען, הארץ-און סקלערא-קראנקהייטען. וואוינט יעדעס פיעמריטאווער 145, טעל. 126-02. נעמט אן פון 9-10 פרייה, 3-5, 8-9 און

בעשלוס אויפ'ז נ.צ.א.-קאנגרעס איז וויעז

פאר לופט-פליה-אטאקעס

בערלין, 11 (ספ. טעל.)

ש י ב ג ט ז , 11 (ספ. טעל.)

צ"ג, 11 (טעלעפאניש)

81.75	-	-	-	פאָלסקי
40.25	-	-	-	רעזערוואַציע
51.00	-	-	-	דאָללער
64.88	-	-	-	סטאַטאָניקע
58.00	1934	-	-	וואַרשאַווער ש.י.ב.
51.50	-	-	-	לענדער
26.23	-	-	-	שער סטאָ
5.28	-	-	5.31	ר.אָמני
9.04	-	-	-	דאָללער
4.71	-	-	-	רובל
1.56	-	-	-	זערוואַק

מ"ק
קיום 77. 78.
מ. בראדעווא

ערנסטע סיטואציע איז גריבענלאנד

ל' סאבאָן, 11- (ספ. טעל.) דער פרעזעס
 מיניסטארען האט פערעקענטריט א קאמ-
 קאט, אין וועלכען עס ווערט אנגענומען, אז די
 אריינגע האט בעזעסען זינס אַ לענגערע צייט אינ-
 אַרמאציעס וועגן א פערשערונג, וואס האט
 זינאט אריינגעפירטס ווערען בעסטען, "בד" צו
 הערשען די היינטיג-פאזיציעס אין דער מלוכה.

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפט=שטאט)

פארטייזשע נייעס

פולקאוויק פאן סטודניץ איז בעשטימט געווארען
אלס מיליטערישער אטאשע ביי דער דייטשער אמבא
סאדע אין ווארשע.

עם פארען איין הייזער.

א קאמפייע פון פאָרשטעהער פון דער שטאָט
שער צוראָרטע פון דער בוי־אינספּעקציע און מאָ-
מיטעט און פערברייט וואַרשע האָט אדורכגעפירט
א רוסמאָדעל פון אייניגע הייזער אין צפון טייל פון
וואַרשע. צוויי הייזער: פאָווע 73 און 73א, האָט די
קאָמפּיע געשטימט צום צונעמען ביזן 1טן נאָ-
וועמבער. די הייזער מיטן נאָמען זיך אין א שרעקליכען
וויסטאנד. און דאָרען געבן איינפאלען יעדע רגע.

דער העכסטער אדמיניסטראטיווער
טריבונאל וועגן פראלאנגירטער
שטייער עקזעקוציע

דער העכסטער אדמיניסטראטיווער טריבונאל האָט
 בעהאנדעלט פאָלגנדעס :

עס איז איינגעפאלען אַ פּסחא פון אייניגע
 פּעראנערעסירטע וועגן אַז אַזאָנאַלען אַ שטייער
 עקזעקוציע. ביז עס וועט פּענאַלנעטל ווערן דער
 רעקורס. דאָס אינערן מיניסטעריום (דאָ איז נעאנ-
 ענע וועג אָננאַלען שטייער) האָט איינגעהאַלטן
 די עקזעקוציע ביז עס וועט ערלעדיגט ווערן דער
 רעקורס. ווען די דעציווע איז אַרויסגעשטעלט געוואָרן

פעאטער „ראזמא'טאשטש"

מער, 112-25 - דיר, דורך צערמייסטער.
נאך גרויסען קאצעס אין פראנקרייך, בעלגיע, ענגלאנד
נאר געצייגט מיט מעג וועט איינשטעלען
2-טע וואך לעסארד=לערפאלג
דיינע, דאנערשטאג-נאר 1 פארשטעלונג 9.30
צום ערשטען מאל אין קאדז

מצאטער "אר אר אר אר"

„א גרוסקה אויף דער באפע!“

דער שענסטער און פרייליכסטער פראגראם, וואס איז געשפילט געווארען אין יארשא איבער 3 חדשים ביי אויספערקויפטע טעאטערן.

נייער פאלקסבליט

אונזער סאמיספאציע

מוזעו זיין מיין טרעפן

זאל זי פלוצים דערפער, און דוקא פון א יודיש מול אזא שארפן עפיעלע: פראט, יסדירער! — דאס איז נליד, ווי דער ריכטער פראדעסי וואלט ווי דער ארויפגעזעצט דייטשלאנד אויף דער פשוטליכער נוגעס באנק פאר איהרע שטענדיגע מלחמה-מעשים, פאר איהר אוממעגליכער אונטער-וואסער מלחמה, וועלכע די מענשהייט האט שוין געהאט פערנעסען. און דאס איז אונזער סאמיספאציע.

פ.ק.

און מ'וואלט גאר עצה, ווי אזוי איהר צו קאמפערן סירען און ס'זאל נישט קאסטען צו מיער. נאכמעהר, היטלער - דייטשלאנד איז געווארען ווי א מוסטער פאר אנדערע, איהר טעאריע, אז פארן איר נעמען פרעס מען מען פ'עזלעכען אנדערע, קלעפט זיך אן און ווערט ווי א נאנעבארע מסב, דערמיט פער-ענטפערט יאפאניע איהר אינוואזיע אויף מאנדזשוריע און כינע, און דאס דינט אויך פאר א כשר מלחמה צו וועלכע פערבאפער אפיסיעל; ווי דער וואלף האט אפאל געזאגט דער שפעטלעך, „איך בין הונגריג,

פריטאניע אויף א גאנץ העפליכען שטייגער זיך ענ-טשולדיגט פאר היטלערן דורף אריינגעהען איהם קודם כל אין בעריהמטען פירפונד און הערט נישט אויף פון דאמאלס אן צו מאכען קניסען פאר איהם און נאכגעפן זיינע קאפריען, ווי מ'פ'עניט זיך מיט א צולאזענער מידעלע. איצט איז שוין היטלער - דייטשלאנד נישט פלויז א גלייכפערעכטיגער מיטגליד אין דער וועלט משר-פחה, נאר איז מעהר פון אנדערע פרויעלעכער, איהר רע חטאים זענען שוין לאנג אין ארכיוו פערליינט, אדרבה, אלע האלטען זיך ווי שולדיג קענען איהר

פריידיגע פערפירונג האבען מיר געהאט איר רער יודישע פון אמעריקע. וואו דער יודישער ריכטער פראדעסי האט אין א'נאפיעלען פסקדין אנגע-רופען די דייטשע מעשים מיט זייער ריכטיגען נאמען. פארן דאזיגען ריכטער זענען געשטאנען א רייה קריסטען און יודען, וואס זענען אנגעקלאגט געווארען פאר אראפרייסען די נאצישע האקענקרייפ-פאך פון דער דייטשער שיה, „ברעמען". האט דער ריכטער די אלע אנגעקלאגטע בעפרייט און דערפיי דערקלערט אין די מאגיסטראט, אז לויט זיין איבערצייגונג האבען די אנגעקלאגטע געהאט א געפיהל, אז זיי פערניכטען א פאך אויף א פראטעסט, וואס קומט אויף א פראוואקאטארישען אופן צו א פאלק, וועמען שיה זיי האבען ערשט מיט א מורצער ציט צוריק דערטרונ-קען.

מיר ווייסען אמת, אז די דאזיגע שארפע ווערטער זענען נישט קיין אויסדרוק פונם אלגעמיינעם אמת-ריקאנער געוויסען, נאר פון דער עמפירונג פון די אמעריקאנער יודען, אין נאמען פון אמעריקע האט זיין אפשאצונג פון די היטלער מעשים געגעבען דער פערזענלעכער רוזוועלט און זיין ענטפער צו דער דע-קלארירטע געוויסען, וואס האט דעמאלס געוויסען פונם אמעריקאנער יודישען קאנזעס. וועלט האט אויסגעדרוקט מיטגעפיהל די געדורפטע יודען און דערצי ארויסגעזאגט עטליכע לעפלעכע מוסר ווערטער אויפן אדרעס פון דייטשלאנד, אזוי זעהט אים דער געוויסען פון אמעריקע, וועלכע האט ביי זיך 4 מיליאן יודען, און 8 מיליאן דייטשען. דער ריכטער פראדעסי אפער, וועלכער איז אויף זיין ריכ-טער אמת געקליבען געווארען דורך א יודישען קוואר-טאל, האט אין זיינע מאגיסטראט צום פסק דין אויסגע-דריקט קודם כל די געפיהלען פון זיינע יודישע וועה-לער.

פונדעסטוועגען איז ריכטער פראדעסי א בעאמ-טער פון די פערזאנליכע שטאמען, איז פערזאנלעכער קליד פאר דער העכערער ווסטיץ מאכט, וועלכע קען איהם סוכפערדירען פאר א פערברעכענישען אקט, און אויב ער האט זיך פערניגט שלידערען דער נאצי-דערינגען אין פנים אריין דעם עפיעלע: „פראדעס" — יסדירערס — טראגט אויך די רעגירונג א טייל אחריות פאר זיינע ווערטער. נישט אומזינסט איז פערלין אזוי אויפגעטרייטעלט געווארען פון אים דער עפענטליכער בעלידינג, בע-טראכט עס פאר א ריפלאמאטישער פראוואקאציע און פארדעקט א סאמיספאציע פאר דער דייטשער נאציא-נאלער ווידער, זינט היטלער איז געקומען צו דער מאכט, האט ער נאך אזא עפענטליכען מאשט נישט געקומען.

די שארפע אטאקע וואס איז אויפן היטלער דע-זשיינט געמאכט געווארען אינעם ענגלישען פארלאמענט פאלד אין אנהויב פון זיין עקזיסטענץ, קען נישט גע-נומען ווערען אין בעטראכט, ווייל דעמאלט איז נאך היטלער נישט געהאט אריין אין זיין ראלע און האט נאך אליין מיט זיינע שפירדערנער געמאכט די אמת-מאספערע, נישט געוואוסט ווי זי וועלט וועט איהם אויפגעקומען. האט ער געקענט אננעמען די אטאקע פון דער ענגלישער געזעלשאפט, ווי א גוט פערדינטע שטראף פאר זיינע מעשים.

אמת, האט פאלד נאכדעם די אפיציעלע גרויס-

דער טייט פון „דיקטאטאר פון דאזיאנא" רוזווערט'ס געגנער און פערביסענער שונא פון סטאנדארד אויך

שטענדיג געענדרט זיין לעבען, פון א גרויסען שכו-איר ער מיט אפאל געווארען א אפסטענעט און האט אויפגעהערט צו טרינקען און צו הויכערען, זיין אייג-פלוס איז געוואקסען פון טאג צו טאג נישט נאר אין לאוויאנא נאר אויך אויף צפון פון דער מלוכה, וואו מען האט איהם אפילו גענומען ערנסטער ווי ביי איהם אין לאוויאנא.

ער איז שטענדיג געווען אנוועזנער אויף די זי-צונגען פון מים פון זיין שטאט און האט שטענדיג גע-היטען זיינע אנהענגער ווי אויך געגנער אויף אדורכ-צופיהרען זיינע געזעצען האט ער נישט מעהר נויטיג געהאט ווי צוויי מינוט. אמאל, ווען זיינס א פריינד-האט געוואלט בעגרינדען א פארשלאג וואס לאנג-האט אריינגעטראגען האט ער צו איהם מיט א שמור-כעל א זאג געטון: „זע, זיך אוואפן". און דער דע-פוטאט איזאב נילאי האט זיך אוועקגעזעצט און אין א מינוט ארום איז דער פארשלאג אנגענומען געווא-רען און דיקסוסיע. זינט דאן פלעגט מען זאגען: „זע, זיך אוואפן" דערעסמאל ווען נאכער האט איר-נויטיג פערטיידיגט א'לענין, וואס איז שוין געווען פון פאראויס געשטימט.

לעצטענס האט ער זיך ארומגעטראגען מיטן געד-דאנק צו שאפען א נייע פארטיי אין אמעריקא און ארויסצושטעלען זיין קאנדידאטור אויף פרעזידענט פער די נאכגעסטע וואהלען, וואס וועלען פארקומען אין 1936, ער וואלט זיכער געווען דער געפעהרליכ-סטער געגנער פאר רוזוועלט, וועלכער וועט אויך קאנדידירען.

לאנג איז געווען א פערביסענער געגנער פון די אקציען געזעלשאפט „סטאנדארד אויף קאמפ" דער דאזיגער אנטאגניזם איז שוין געווען א גאנץ אל-טע, נאך פון דער צייט ווען לאנג האט אלס 21 יעהר-ריגער ארוואקאט איבערגענומען די אינטערעסען פון די קליינע נאפט פירמעס, וואס האבען נישט געהערט צום טרעסט פון סטאנדארד אויף, דער טריעסט האט דאן פראקלאמירט א פאקטאט פון נאפט וואס האט געשטאמט פון די גרופען, וואס האבען נישט געהערט צום טרעסט. אין משר פון איין טאג האבען די נישט-ארגאניזירטע נאפטגעזעלשאפטען געליטען ריזיגע חזקחות און אינזיגערט אויך לאנג. לאנג האט איר-טערענומען דעם קאמף און ווען ער איז געווארען גר-בערגטאג פון לאוויאנא האט ער ארויסגעקומען א אורטייל טובות זיין זינט דאן אפער האט ער געהאט און סטאנדארד אויף א געפעהרליכע שונא.

דער קאמף האט זיך פערשארפט אין יאנואר פון לויפערנען יאהר ווען לאנג האט אדורכגעפיהרט איינע פון זיינע שטאטען געזעצען וואס פאלאסטעט יעדעס פערסענלע נאפט מיט א שטייער פון 5 סענט. סטאנ-דארד אויף האט געדראגט צו שליסען די דאפיענ-רעס, זיין ענטפער איז אפער געווען: „זעה צום מיר וועל!". סטאנדארד אויף האט די עצה נישט גע-הערט, זי האט אפער ענטוויקעלט געגען איהם א גע-פעהרליכע אנטאציע מיטן ציל איהם צו פקעמפן עס האט זיך געשאפען א ספעציעלע ארגאניזאציע „סעווער דול אסאסישן" וואס האט זיך געשטעלט די אויפגאבע צו פקעמפן דעם דיקטאטאר פון לוי-אויאנא אפילו מיט געוועהר, אין דער האנד, זינט דאן האט לאנג זיך נישט גערהרט און זיין לויב-מוארדער, וואס איז געשטאנען פון 24 בעוואפענטע מאנ.

לאנג האט בעוויזען די מערשווינדע אייגענשאפט אז מיט וועמען ער איז נאך געקומען אין פעהרהונג-האט פאלד געמוזט ווערען אדער זיין געשווארענער פריינד אדער שונא. ער איז געווען א שטארקע אינדר-ווידואליטעט, וואס וואלט וואהרשיינליך אין דער צוי-קונפט געווען א וויכטיגער פאקטאט אין דער געשיכט פון די פערזאנליכע שטאמען.

איטאליענישער קעניג מפענט דעם א"י-פאזיטא

אויף דער אויסשטעלונג אין בארי ר'ים (י"ט) קעניג וויקטאר עמאנועל דער גרעסטער געזעצט דעם א"י-פאזיטא אויף דער אויסשטעלונג אין בארי. דער קעניג האט פער-בראכט א קורצע צייט אין דעם פאזיטאן אין האט זיך אינטערעסירט מיט דער ענטוויקלונג פון לאנד-וויטשעפט אין א"י און דער יידישער איינזא-דערויג.

עס איז עלטער פון 60 יאהר און פערדינט ווייניגער ווי טויזנט דאלאר א יאהר, אדער האט נישט אין זיין פערמענען קיין 10 טויזענט דאלאר דארף קריגען 30 דאלאר א חודש פונקט, אזוי לאנג ווי ער וועט לעבען, א חוץ דעם האט נאך לאנג פערעכענט, אז ווען מען זאל אוועקנעמען ביי די מיליאנערען דאס וואס זיי האבען איבער דריי מיליאן וואלט איבערגע-פליבען אויפן נעלד דאס מען וואלט געקענט פער-טילען צווישן אלע נויטפערדערטיגע צו 5 טויזענט דאלאר יעדער.

אויף וויפיל לאנגס עקאנאמישע פלענער טראגען דעם באדאכטער פון עפעס א פערזענלעכער אומג-פיע, זענען אפער זיינע אנטוואונגען אויף דער אר-בייט גאנץ געווענע און בעוויזען א פראקטישען פער-שטאנדר. ער האט געזאגט אז די ארבייט-צייט זאל בע-דייטער פערדינעט ווערען, בכדי, אקעגענצוויינדען דער איבערפארדוקציע און פערזיכערען דעם אמערי-קאנישען ארבייטער זיין מיל און די פערזענליכענס, לוקסוס און לעבענס-פערזיכעניש. ער האט אויך גע-פלאנט אויף עפעס געהענער נישט געשטימטען אופן איצונאכטיקען די לאנדווירטשאפטליכע פראדוקציע מיט דער נאכפארעם און מאגיסטראט, לויט די געט-ליכע געזעצען וואס זענען אונטערהאלטן.

אין זיין פראפאגאנדע איז לאנג געווען א מוסטער פון זעלבסטערקלאמער, און האט גוט געקענט די סבי-בה צו וועלכער ער האט געווען, אין זיין רעדען האט די געטליכע פארזעהונג געשפילט א גרויסע ראלע. ער האט זיך כסדר גענוצט מיט ציטאטען פון דער הייליגער שריפט מיט וועלכער ער האט גאנץ פריי אפערירט. ווי אויך מיט ציטאטען פון שעקספיר, וואס זיינע צוהערער האבען אפט נישט אונטערשיי-דעם פון דער הייליגער שריפט.

באראקטעריסטיש, אז זיין מערשווינדער פרא-גראם, וואס איז א געמיש פון אדריקאלע לאזונגען מיט סינטענצען פון דער הייליגער שריפט האבען גע-פירלט די פונקציעס פון א איינפלוסטיגן איטא-ליענישען אפסטרוואטאר אין דאזיגען לאנד וואס מיר פאליני האט געשלאסען צו דעראפערען פאר איטא-ליען.

עס האבען זיך געשאפען צאהלריכע לעגענדעס און געהיימישע פולע סענסאציעלע מעשיות וועגען דער טעטיגקייט און אוואנטורעס פון יודישען לאר-דענס, מען האט דערזעהלט אז דער באראן אויבנט ערנסט איז א געריכטע וואלד אז ער איז אויסגער-וועלט געווארען אלס פיהרער פון א גרויסען קריגע-רישען שבט, וואס פערזענלעכע איהם. ער האט געהאט גרויסע איינפלוסען אויף דער אפיסיעלער אדיסטא-קראטיע, און דאס פערטויען פון די העכערע אפיר-צירען.

ווען דאס פאשיסטישע איטאליען האט געשלאסען „אינזיפיהרען ציוויליזאציע" אין אפיסיעלען איז פראנצישע געווענען געווארען קיין רוים וואו ער האט דערפיהלט די פונקציעס פון א פאכמענישען עצה-געבער און האט אויסגעארבייט די סטראטעגישע פלע-נער, ווען אין די איטאליענישע מיליטערישע קרייזען האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז דער אמת'ער ענג-לישער לאורענס איז נישט געשטארבען און ער איז עשניג אין אפיסיעלען האט מען מיט שפאנונג ער-ווארט דעם צוואמענשטויס פון די דאזיגע ציווי לאר-רענסעס.

קינער קען ביין היינטיגען טאג נישט פערשטעהען ווי אזוי עס האט געקענט פארקומען א קאמפאטא-טע מיט א אראפאלאן וואס האט געהאט פולשטענדיג זי-כערע מאשינען און מאטאָרען, אז האט נישט אפאל-דא מיטגעארבייט א פערברעכערישע האנד וואס איז געווען פראווינערעסירט פטור צו ווערען פון יודי-שען באראן דעם פעהיגסטען איטאליענישען שפיאן-קאפאריאט?

ווען דאס פאשיסטישע איטאליען האט געשלאסען „אינזיפיהרען ציוויליזאציע" אין אפיסיעלען איז פראנצישע געווענען געווארען קיין רוים וואו ער האט דערפיהלט די פונקציעס פון א פאכמענישען עצה-געבער און האט אויסגעארבייט די סטראטעגישע פלע-נער, ווען אין די איטאליענישע מיליטערישע קרייזען האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז דער אמת'ער ענג-לישער לאורענס איז נישט געשטארבען און ער איז עשניג אין אפיסיעלען האט מען מיט שפאנונג ער-ווארט דעם צוואמענשטויס פון די דאזיגע ציווי לאר-רענסעס.

קינער קען ביין היינטיגען טאג נישט פערשטעהען ווי אזוי עס האט געקענט פארקומען א קאמפאטא-טע מיט א אראפאלאן וואס האט געהאט פולשטענדיג זי-כערע מאשינען און מאטאָרען, אז האט נישט אפאל-דא מיטגעארבייט א פערברעכערישע האנד וואס איז געווען פראווינערעסירט פטור צו ווערען פון יודי-שען באראן דעם פעהיגסטען איטאליענישען שפיאן-קאפאריאט?

די דעפישען האבען שוין געמעלדעט וועגען טויט פון דעם פאפולערען אמעריקאנישען סענאטאר יואי-לאנג, וועלכער איז געפאלען א קרבן פון, אהן שום ספק, א אטעמאט פון א פאליטישען געגנער. מ'קען דרייט זאגען אז לאנג איז ארויסגעקומען פון מ'קען אלס געפערנאטאר פון שטאטס לואיזיא-נא האט ער דעם דאזיגען שטאט געגעבען די פעסטע געזשעסען אין גאנץ אמעריקא א חוץ דעם האט ער א סך צוגעהאלפן צו דער ענטוויקלונג פון אונזערע זיטעס אין ניוארקען. מיט דעם איז געווען א אנהענגער און בחכמדיגע שולען און א דאנק איהם פקומען אלע שילער פון די פאלקס און מיטעל שולען אין לאזי-יאנא פהנס פובלער.

מיטן וואקס פון דער ארבייטסלאזיקייט איז אלץ געשטיגען זיין פאפולארעטעט, אין 1932 איז ער אויסגעוועהלט געווארען אלס הענטאטאר און זיין אמת פון געפערנאטאר האט ער איבערגענומען פון זיין פריינד אלסן וואקסען מיט דעם 144 דאלאר חובות, וואס דער דאזיגער שטאט האט דערווייל געמאכט. אלס סענאטאר האט לאנג אהן גרויסע שוועריגקייטען געקענט איינפיהרען אין לעבען זיינע איינפאלען, פער-זונדערס נאך צוליב דעם וואס אלס געפערנאטאר פון שטאט איז געווען זיינס א מענש.

זיין מאכט איז אזוי געשטיגען אז מען האט איהם שוין גערופען דעם דיקטאטאר פון לאוויאנא. די הויפט סיבה פון זיין ערפאל און אהן שום ספק גע-ווען זיין ענטעניש פון דער פסיכאלאגיע פון המון און זיין געשקטעס צו אפערירען מיט לאזונגען וועלכע ער האט זיך שטענדיג צוגעפאסט צום נויטיגען מאך מענט. אין דער שפיץ פון זיינע לאזונגען האט ער געשטעלט די לאזונג פון דער גלייכער פערזינליכע פון פערמענען, וועלכע ער האט ענטוויקעלט אין א ספעציעל בוך און קען בעטראכט ווערען פאר זיין געד-וועלטאפטיכע פארקאם, לאנג איז נישט געווען קיין געגנער פון אפאטיאליזם, ער האט אפער געהאלטען אז דער אפאטיאליזם דארף זיין געעכטער פערזינליכע, לויט זיין מיינונג קען קיינער נישט האבען קיין פער-מענען איבער דריי מיליאן דאלאר און קיין גרעסערע הכנסה איבער 10 טויזענט דאלאר יעהרליך, ווער

הכנסה איבער 10 טויזענט דאלאר יעהרליך, ווער

א אייניקעל פון די ראשונים - דער לארענס פון איטאליען

עלסטע יודישע פאמיליעס אין איטאליען נאך פון דער צייט פון מיטעלאלטער, זיין פאטער איז געווען א קאמפאטיאטאר און האט פערנומען א אנגעזעהן ארט אין דער געשיכטע פון דער קונסט אין 19טען יאהר-הונדערט דערפיי איז ער געווען א געטרייע יוד. פון דער מוסטערס צו שטאמט פארן פראנצישען פון דער פאמיליע פאמיליע, זיין מוסטער לאזיזא דער ראט-שילד פון פראנצוסערער הויז פון די דאטשילדס, האט אנגעפיהרט מיט זיין ערצינונג, אלס 20 יעהרער גער איז דער יונגער פארן פראנצישען אוועקגעהא-רען אין דעם ארומיגסטע פלעס פערניגען לאנד ערשט-רעא, קיין אפיסיעלען, דאטס האט ער געלעבט אייני-גע יאהר און דאן האט ער פערפעקטליכע אייניגע-אינטערעסאנטע ביכער וועגען לעבען און דיאלעקטעס פון די אפיסיעלע, וואס האבען איהם געפונען דעם-רום פון א געלעהרטען און העלד. ער איז אויך גע-שטאנען אויף דער וואך פון די איטאליענישע אינטע-רעסען און האט אפגעהיטען און אפיסיעלען זאל נישט אריינפאלען אין געז פון דער יודישער אפערירעט אלס זאל נישט צוטרעטען צום קריג געגען דער קאאליציע-דאן האט ער צום ערשטען מאל בעוויזען זיינע „לאר-רענישע" פעהיגקייטען, די דייטשע אנגענטען וואס זענען דאן געקומען קיין אפיסיעלע האבען געש-טען מיט הבטחות, פערזיכערנדיג דעם דעמאלסדיג-נען אפיסיעלען קייזער, אז זיי ווילען איהם מאכען פאר דעם אימפעראטאר פון גאנץ אפריקא. באראן פראנצישע האט דאן ענטוויקעלט א גרויסע מאטע-ריעס. ער האט געארבייט צווישען פאלק און גייסט-ליכקייט אין דער ריכטונג פון דער ליניע פון דער קא-אליציע פאליטיק. פראנצישע האט „איבערצייגט" די אפיסיעלע מאכען און קריסטליכע נויטליכע, אז דער גענוס וועט אננעמען די מאכעדיגשע רעד-ליניע און וועט פערטרייבן אלע קריסטען פון לאנד.

ער האט אנטירט נישט איבערקלייפנדיג אין מיט-לען, אפס איז ער ארויסגעטרעטען פערקליידעט אלס פיהרער פון די אפיסיעלע שבטים, האט צוגעשטעלט געוועהר, נעלד, פערטילע מונות און צוגעגרייט דעם פארן צו א אויפגאבן וואס האט זיך ווערליך איי-געגען, דער גענוס איז אראפגעווארן געווארען פון טראגן. און דער איצטיגער גענוס, היילי סעלאמי,

ווי בעקאנט איז מיט א פאר וואקען צוריק דער איטאליענישער ארבייטסמיניסטער דאזא און זיינע 4 בעגלייטער דערהינטער געווארען א אראפאלא-קאמאטאטאר נישט, ווייט פון קאאריאן, דער דאזי-גער פלוצלונגער טויט פון מוסאליניס בעסטע מיט-אויפזייער און פריינד האט ערשיינערט גאנץ איטא-ליען, צווישען די פערזאנען וואס זענען געקומען אין די קאמאטאטארע האט זיך אויך געפינען א גרויסע יודישע פערזענליכקייט, וואס האט געשטאמט פון איינע פון די בעריהמטסטע יודישע פאמיליען אויף דער וועלט. נאך זיין טויט האט די עפענטליכע מיינונג און איטאליען איהם געקרייט מיטן נאמען דער איטאליענישער לאורענס.

דאס איז געווען באראן ריימאנד פראנצישע — זיין נאמען האט גארנישט אנגעוויזען אויף זיין יוד-דישע אפשאטאנג — און וויסער געלעהרטען און די געהיימינספולסטע פערזאן פון היינטיגען איטא-ליען וואס איז מיט גארנישט אנגעשטאנען פון דעם געגלישער לאורענס. א סך האבען נאך פערזיכערט, אז באראן פראנצישע טעטיגקייט האט אויך גע-טראפען אויף גרעסערע שוועריגקייטען און סכנות ווי די וואס עס האט געמוזט אויבערקומען דער ענג-לישער לאורענס, ווייל דער יודישער לאורענס פון איטאליען האט געלעבט צווישען מענשען פרעסער און ווילדע שבטים וואס זייערע מנהגים זענען קיי-מאל נאך גרינדליך נישט אויסגעפארשט געווארען און זייערע דיאלעקטען זענען בעקאנט נאר אייניגע געוואלע יחידים.

באראן פראנצישע האט קיינמאל נישט פערלע-טען אין זיין יודישער אפשאטאנג און נישט אין זיין גע-ברידער וואס זענען געווען אפערירט איבער דער גאנ-צער וועלט. ער האט געהערט צו די וועניגע בעדיי-טענדיג יודישע אויטאמאטארען אין אלמען איטאליען וואס האבען פשוט אופן זיך נישט אונטערגעגעבען דעם איינפלוס פון די גלחים מיטאגענען, נאך זענען געפליבען ביי זייער גלויבען דערפיי איז ער נישט גע-ווען א מענטש וואס זוכט א קאריערע און ער איז אויך גלייכצייטיג געווען א איבערגעגעבענער איטאליעני-שער פאטריאט.

פון פאטערס צו שטאמט ער פון איינע פון די

אפיציעלער רעזולטאט פון די וואהלען צום סיים אין לאדז די קרייז-וואהל-קאמיסיעס האבען נעכטען פערענדיגט די ארבייט

אין נעווען ריכטער פאטראווסקי, די אפיציעלע רע-
זולטאטען פון די וואהלען אין דעם קרייז זענען פא-
געשטעלט געווארען אויף פאלגענדע אופן: וואל-
פערשטעטונגען זענען געווען 119848 פערזאן, נע-
וועהלט האבען 24469 פערזאן, נישט גילטיגע צעט-
לען 3185. פון דעם האבען פערשטעטונגען שטימען לויט-
וויק וואשקעוויטש 12866 שטימען, ווימילאווסקי
11921, דוטשעוויטש 6893 און דא 5290 שטי-
מען.

אויף דעם אופן זענען אין לאדז אנשטאט 6 דע-
פוטאטען געוועהלט געווארען פלויז 4, ווייל די איי-
ניגע האבען נישט פערקומען לכל הפחות 10 סטיווער
שטימען. געוועהלט זענען געווארען: לויב מינצ-
פער, וואדאווסקי, וואשקעוויטש און ווימילאווסקי.
9 א זיינער האבען די קרייזקאמיסיעס אונטער-
געשריבן די פראטאקאלען און זיי אוועקגעשיקט צום
גענעראל וואהל-קאמיסאר. די וואהלען צום סיים אין
לאדז זענען דערמיט אינגאנצען פערענדיגט געווארן.

לאדזער בעפעלקערונג וועט היינט בעגריפען דאס מיליטער וואס קומט צוריק הייז לאדז פון די זומער-איבונגען

דאס מיליטער וועט אנקומען פון זעכערשט נאך
אויף נאוואמיסקא ביזן פלאץ וואלנאשטי, דא-
וועט פארקומען די אפיציעלע בעגריפונג דורכן ביר-
גער קאמיטעט און דאן וועט דאס מיליטער ווייטער
מארשירען איבער — ליסטאפאר נאך צו די קא-
שארען.

983 שטימען.
די קאמיסיע פון 16-טען קרייז
האט געארבייט אונטערן פארזיצן פון וויצע-פער-
זעס פון קרייז-ריכטער שוידערסקי, וויצע-פארזי-
צער פון דער קאמיסיע אין נעווען ריכטער סאל-
די אפיציעלע רעזולטאטען זענען פאגעשטעלט גע-
ווארען אויף פאלגענדע אופן: וואהלפערשטעטונגען
אין דעם קרייז זענען געווען 117984 פערזאן, נע-
וועהלט האבען 25812 פערזאן, נישט גילטיגע צעט-
לען זענען געווען 2180. פון דעם האבען פערשטעטונ-
גען שטימען: מאראן וואדאווסקי 16681, אלפרעד ב-
זיס 8565, סטאניסלאוו קאפושנינסקי 6296, טאדעאש
העוואווסקי 5963 און פערענדיגט 2323.

די קאמיסיע פון 17-טען קרייז
האט געארבייט אונטערן פארזיצן פון ריכטער
לעוואנדאווסקי, וויצע-פארזיצער פון דער קאמיסיע

נעכטען 9 א זיינער אינדערפרי זענען זיך צו-
נויפגעקומען די הויפט-וואהל-קרייזקאמיסיעס, פרי-
צו קאנטראלירען דעם אויסגאנג פון די וואהלען אין
לאדז און פערשטעטלעך דעם אפיציעלען רעזולטאט.

די קאמיסיע פון 15-טען קרייז
האט געארבייט אונטערן פארזיצן פון וויצע-פערזעס
פון קרייז-ריכטער ריכטער וועסעליו, וויצע-פארזי-
צער פון דער קאמיסיע אין נעווען ריכטער נאשיני-
קי. די קאמיסיע האט געארבייט און איבערגע-
טראגט אין אונזער, ווען ס'זענען בעקאנט געווארען די
אפיציעלע רעזולטאטען.

וואהלפערשטעטונגען אין דעם קרייז זענען געווען
109847, געוועהלט האבען 25058 פערזאן אונטער-
מינע צעטלען זענען געווען 1144 פון דעם האבען
בעקומען שטימען: לויב מינצפער 17844, יו-
זע טראוואקאווסקי 5889, יוזעף פאגאנאווסקי
3483, קארל אלטער 2965 און זיינעם פירלער

נעבען לאקאל פון די ענדעקעס אויף סטערלינגא גאס ווערט געפעהרירט דורכצוגעהן פאר א יודען

לען פון צושלאגען יודען דורך די ענדעקעס נעבען
ווערט לאקאל.

א פראצענטאזע אויף דער בעשורדיגונג-פאנע

סערגע וואלטער (פיעטראווער 221) האט
געפארגט א געוויסען אנדזשע קאפסשטיק 500
זעלסטע.

אין משך פון א האלב יאהר האט דער קרעדי-
טאר אפגענומען ביי זיין בעל חוב 300 זל. אלס
פראצענט פון געלד און נאכדעם פערלאנגט ביים
לעצטען ער זאל איהם אפגעבען דעם חוב. קאפ-
טשעוויטש האט איינגעגעבען אין געריכט, דאס גע-
ריכט האט דעם פראצענטאזע פערשטעט און 6
חדשים טורמע.

פערשטע א „מוהמע“

(א) די פאליציי האט בעמערקט, אז א געוויסע
אירענא שטעלמאך (מירער גאס 12) האלט ביי זיך
אין דער היים מינדעריהייט און צווינגט זיי צו
פראסטעווען. בעה א רעוויזיע, דעם 19. יוני,
האט מען ביי דער שטעלמאך און שטוב געטראפן
צוויי יונגע 16 יעהריגע מיידלעך: א טאטאניא וואל-
סקא און סטאניסלאוו סטעמפער.

די שטעלמאך האט מען צוגעצויגען צו פער-
אנטווארטליכקייט אין נעכטען האט זי דאס שטא-
טישע געריכט פערמשפט אויף 6 חדשים טורמע.

א שניידער, וואס נייט נישט

אברהם דיקוב (לואמירסקא 16) האט געגע-
בען דעם שניידער חיים שטיינמאן (מילנארסקא 31)
אויפנייען אן אנצוג, די סחורה אויף דעם אנצוג
האט געקאסט 80 זלאטעס.

שטיינמאן האט דעם אנצוג נישט אויסגענומען
אין ענדליך ערקלערט דיקובאכען אז די סחורה האט
מען ביי איהם צוגעגעבען. עס האט זיך אבער ארויס
געוויזען אז די סחורה האט מען נישט צוגעגעבען
נאר דער שניידער האט זי געוואלט פערהאלטען
פאר זיך.

דאס שטאטישע געריכט האט נעכטען שטיי-
מאנען פערמשפט אויף 6 חדשים טורמע.

צוהאפיעט פון א פערד

אויף וואנע נאם 4 אוי דער 49 יעהריגער פור-
מאן קאנטאנטי איינזשיאק צוקאפיעט געווארען
דורך א צופאלשעם פערד און פערקומען שווערע וואונ-
דען אין גאנצען קערפער.

די פאגאטאוויע האט איהם אין א שווערען צו-
שטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

Dr.
Wolkowyski
האט זיך איבערגעצויגט אויף
צינער-נאם 11, טעל. 238-02
נעמט אן אין הויז-אין ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שווערע
פון 8-11 בייטאג און פון 9-4 אונטער

לאדז זאל צושטעלען קאלדערעס פאר דער איטאליענישער ארמיע

מוסטערען און די פרייען פון דער סחורה.
אין די מאסגעבענדע קרייזען האלט מען, אז
די בעשטעלונג פון איטאליען זאל אנקומען שוין אין
די נאָוועמבער טעג און אויסגעפיהרט זאל די בע-
שטעלונג ווערען אין משך פון א פאר יאָרען.

בריה מיט די לופט-פאלאנע

אין צוואנציגסטן מיט די אינטערנאציאנאלע
לופט-פאלאנע קאנקורענץ, וועט דער יארשאנער בא-
לען פון אעראקלוב „לעגיאנאוו“ דעם 15. סעפ-
טעמבער מיטנעמען פון ווארשע די פאסט און זי
איבערפיהרען אויף די ערטער, ווי די האלאנען יע-
לען זיך אראפצולען אין די גרעניצען פון דער פו-
לישער מלוכה.

מיט די פאלאנע וועט מען קאנען איבערשיקען
נאר איינפאלכע עקספרעס ברייף ביז 20 גראם
אנעקספרעס אפצאהל פון א ברייף
וועט קאסטען 75 גראשען פאר א קארטעל 65 גרא.

ארעסטייט פערברעכער-גנבים אינער אנהאפאט, דער צווייטער א יוד

(א) די געהיים פאליציי האט א געוויסע צייט אפ-
טרווערט א בעקאנטען, פערברעכער סטעפאן וואל-
דארטשיק, וועלכער האט זיך אפער געשיקט אויספ-
האלטען לעצטענס אין דער פראווינץ. עהרנעכטען
אין אונזענט האט די פאליציי בעמערקט אז וואלדאר-
טשיק געפינט זיך אויף א. 1 מאי 37, וואו ער פער-
נעהמט א בוידעס שטיבעל.

די פאליציי האט בעזעצט דעם אריינגאנג אין
הויז און ארויף צו וואלדארטשיק איהם ארעסטיר-
ט, די טיר צו איהם אין צימער און געווען געשלא-
סען, די פאליציי האט די טיר אויפגעבראכען און גע-
פינט א פוסטען צימער. עס האט זיך ארויסגעווייטען
זען אז ווי באלד וואלדארטשיק האט דערפיהלט די איהם צו ארעסטירען

היינט 5 א זיינער נאכמיטאג קומען צוריק קיין
לאדז די 4 לאדזער פולקען וועלכע זענען געווען אויף
די זומער מאנעווערעס. כדי איינצופיהרען אין אונזער
שטאט דעם מנהג צו בעגריפען דאס מיליטער און
שאפען א קאנטאקט פון דער בעפעלקערונג מיט דעם
מיליטער און געשאפען געווארען א ספעציעלער ביר-
גער קיין איין יוד ווי זאלען איהם נישט מקום פוסק
זיין.

עהרנעכטען ווען דורך דעם ארט זענען אדורכ-
געפיהרט געווארען די קרייז-וואהל-קאמיסיעס, פרי-
צו קאנטראלירען דעם אויסגאנג פון די וואהלען אין
לאדז און פערשטעטלעך דעם אפיציעלען רעזולטאט.

די קאמיסיע פון 15-טען קרייז
האט געארבייט אונטערן פארזיצן פון וויצע-פערזעס
פון קרייז-ריכטער ריכטער וועסעליו, וויצע-פארזי-
צער פון דער קאמיסיע אין נעווען ריכטער נאשיני-
קי. די קאמיסיע האט געארבייט און איבערגע-
טראגט אין אונזער, ווען ס'זענען בעקאנט געווארען די
אפיציעלע רעזולטאטען.

וואהלפערשטעטונגען אין דעם קרייז זענען געווען
109847, געוועהלט האבען 25058 פערזאן אונטער-
מינע צעטלען זענען געווען 1144 פון דעם האבען
בעקומען שטימען: לויב מינצפער 17844, יו-
זע טראוואקאווסקי 5889, יוזעף פאגאנאווסקי
3483, קארל אלטער 2965 און זיינעם פירלער

נעכטען 9 א זיינער אינדערפרי זענען זיך צו-
נויפגעקומען די הויפט-וואהל-קרייזקאמיסיעס, פרי-
צו קאנטראלירען דעם אויסגאנג פון די וואהלען אין
לאדז און פערשטעטלעך דעם אפיציעלען רעזולטאט.

די קאמיסיע פון 15-טען קרייז
האט געארבייט אונטערן פארזיצן פון וויצע-פערזעס
פון קרייז-ריכטער ריכטער וועסעליו, וויצע-פארזי-
צער פון דער קאמיסיע אין נעווען ריכטער נאשיני-
קי. די קאמיסיע האט געארבייט און איבערגע-
טראגט אין אונזער, ווען ס'זענען בעקאנט געווארען די
אפיציעלע רעזולטאטען.

וואהלפערשטעטונגען אין דעם קרייז זענען געווען
109847, געוועהלט האבען 25058 פערזאן אונטער-
מינע צעטלען זענען געווען 1144 פון דעם האבען
בעקומען שטימען: לויב מינצפער 17844, יו-
זע טראוואקאווסקי 5889, יוזעף פאגאנאווסקי
3483, קארל אלטער 2965 און זיינעם פירלער

נעכטען 9 א זיינער אינדערפרי זענען זיך צו-
נויפגעקומען די הויפט-וואהל-קרייזקאמיסיעס, פרי-
צו קאנטראלירען דעם אויסגאנג פון די וואהלען אין
לאדז און פערשטעטלעך דעם אפיציעלען רעזולטאט.

די קאמיסיע פון 15-טען קרייז
האט געארבייט אונטערן פארזיצן פון וויצע-פערזעס
פון קרייז-ריכטער ריכטער וועסעליו, וויצע-פארזי-
צער פון דער קאמיסיע אין נעווען ריכטער נאשיני-
קי. די קאמיסיע האט געארבייט און איבערגע-
טראגט אין אונזער, ווען ס'זענען בעקאנט געווארען די
אפיציעלע רעזולטאטען.

וואהלפערשטעטונגען אין דעם קרייז זענען געווען
109847, געוועהלט האבען 25058 פערזאן אונטער-
מינע צעטלען זענען געווען 1144 פון דעם האבען
בעקומען שטימען: לויב מינצפער 17844, יו-
זע טראוואקאווסקי 5889, יוזעף פאגאנאווסקי
3483, קארל אלטער 2965 און זיינעם פירלער

נעכטען 9 א זיינער אינדערפרי זענען זיך צו-
נויפגעקומען די הויפט-וואהל-קרייזקאמיסיעס, פרי-
צו קאנטראלירען דעם אויסגאנג פון די וואהלען אין
לאדז און פערשטעטלעך דעם אפיציעלען רעזולטאט.

די קאמיסיע פון 15-טען קרייז
האט געארבייט אונטערן פארזיצן פון וויצע-פערזעס
פון קרייז-ריכטער ריכטער וועסעליו, וויצע-פארזי-
צער פון דער קאמיסיע אין נעווען ריכטער נאשיני-
קי. די קאמיסיע האט געארבייט און איבערגע-
טראגט אין אונזער, ווען ס'זענען בעקאנט געווארען די
אפיציעלע רעזולטאטען.

וואהלפערשטעטונגען אין דעם קרייז זענען געווען
109847, געוועהלט האבען 25058 פערזאן אונטער-
מינע צעטלען זענען געווען 1144 פון דעם האבען
בעקומען שטימען: לויב מינצפער 17844, יו-
זע טראוואקאווסקי 5889, יוזעף פאגאנאווסקי
3483, קארל אלטער 2965 און זיינעם פירלער

נעכטען 9 א זיינער אינדערפרי זענען זיך צו-
נויפגעקומען די הויפט-וואהל-קרייזקאמיסיעס, פרי-
צו קאנטראלירען דעם אויסגאנג פון די וואהלען אין
לאדז און פערשטעטלעך דעם אפיציעלען רעזולטאט.

דאנערשטאג
12
י"ד
אלול תרצ"ה
סעפטעמבער
זון-אויסגאנג 5.05
זון-אונטערגאנג 5.09

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1917

מארגען ד. 13 סעפטעמבער דארפן זיך שטעלן די
וועלכע זענען געבוירען געווארען אין יאהר 1917,
וואוינען אין 3-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען
נעמען אויף די אהיות

פון P ביז S
און פון 9 קאמיסאריאט
פון O ביז Z

צוגאב-פאפאר-האמיסיע

דעם 16 ד. ת. אמיסיעס אין דאסאל אויף
פיעטראווער 165, פון 8 א זיינער אינדערפרי
צוגאב פאפאר-קאמיסיעס פאר דער לאדז-
שטאט 1.

אפטייקען

היינטיגע נאכט - דיווערסע
(א) היינט ביינאכט דיווערסע פאלגענדע אפ-
טייקען: קאפערקעוויטש, זעכערשט 54; סיסטע-
וויטש, קאפערניק 26; זונדעלעוויטש, פערטראווער
25; באיאריסקי און שאט, פושעוואר 19; לופיען,
פערטראווער 193; ריכטער, 11 ליסטאפאר 86

א נייע פאסט-אפטייקען

(א) מאנטאג דעם 16. ד. ת. 10 א זיינער איי-
דערפרי, זאל פיעטראווער ערשטענע ווערען די נייע
פאסט אפטייקען אויף פיעטראווער 135, אלס נאכ-
שעליק פון דער דאזיגער פאסט אפטייקען אין נאך-
מינער געווארען דיר. דאנאשטאג.

א פאליטישער פראצעס

(א) אויף דער בעשורדיגונגס פאנע אין קרייז-
געריכט זענען נעכטען געזעסען: די 22 יעהריגע צע-
לא קראמאוו, 21 יעהריגע מינע לאה ראליניצקא,
23 יעהריגע נעכט ראליניצקא, און 41 יעהריגער פא-
לעסלאוו פאסטוויסקי — אלע בעשורדיגט אין נעה-
רען צו דער קאמוניסטישער פארטיי, און אין אנט-
מלוכשער טעטיגקייט. דאס געריכט האט פערמשפט
די 21 יעהריגע מינע לאה ראליניצקא צו איין יאהר
טורמע. די איבעריגע זענען פרייגעשאַפראכען גע-
ווארען.

קינדער וטנען אונפארזיכטיג אראפנעמארען פון בעט און שווער פערוואונדעט געווארען

אויף דאלען 6 איז אראפגעפאלען פון בעט דער
לעהריגער העלמוט דערינג אויף אומגליקליך או ער
האט צובראכען א האנד און בעקומען וואונדער
אויפן גאנצען קערפער.
די פאגאטאוויע האט דאס קינד אפגעפיהרט אין
קרייזשפיטאל.

אויף פלאטא 48 איז דער 12 יעהריגער יוזעף
יונאפעלד אויף אומגליקליך געפאלען און זיך צו-
קלאפט אז מען האט געמוזט ארויסרופען פאגאטאוויע
וועלכע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פארמאלען ביי דער ארבייט

(א) אין די ווארשטאטען פון שייבלער און
גראהמאן, טראמוע 48 איז ביי דער ארבייט דורכ-
טראנסמיטער פאס אפגעווארען און שווער פער-
וואונדעט געווארען דער 66 יעהריגער ארבייטער
לעאן בעליצקי (טאראווא 79).

אין פאגאטאוויע האט אפגעפיהרט אין שפיטאל.
אין ביי דער ארבייט פערוואונדעט געווארען דער
46 יעהריגער אנטאני וואלדארטשיק (פיונא 6).
די פאגאטאוויע האט אין ביינע פאלען אפ-
געפיהרט די פערוואונדעטע אין שפיטאל.

יך אפגעפרייט א קינד

אויף פאנדורסקא נאם 22 האט זיך אפגעפרייט
מיט קאכעדיג וואסער די 10 יעהריגע מיראסלאוו
שורני.
די פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

Dr. REICHER
פאלדוויאוו 28, טעל. 101-93
פארמאלען
פאר מענער-שווערע-בעהאנדלונג
סעקסועלע בערעטונגען און פסיכאנאליזע
נעמט אן פון 8-11 און פון 5-8 אונטער

אב ערזשאנעכע-אונגזאגן ארדאט

פרטים מארגעז פרטים מארגעז

גוט מארגעז!

נאך דער "חתונה"...

שוין נאך דער חתונה, די, סלעזמארים האבען שוין אפגעשפילט, דער, ברתן" האט אפגעווינען, די, סלעזמארים, זענען אוועק יעדער אין זיין רוח אריין, די, "קעניש" האבען אפגעלעקט אביינדרעל, די, "שמיש" טעלעלעקערס, אויפגעפילערס און אונטערשפילערס, נבאים און נבאייטעס און סתם לאפטיטעס לינגען אויף זייערע געלענערס מיד פון דער, "חתונה", דער, "מסר קידוש" האט זיך גע'טון ס'ווייניגע, דער, "חתן" האט מקדש געווען זיין געליבטע, וויעסקע פלח, געוואלט מיט פונטה, "הרי את מקדשת לי בדת צאד ו'פאדאקס, און ס'זאל זיין מיט מול...

די, "מחותנים" האבען זיך געקויפט און געהאלטן און זיך צוגעוואונשען:

— מ'זאל דערלעבען נחת און פרייד.
— ס'זאל זיין אין א מולדנער שעה.
דער עולם האט געפאשט מיט די הענט, געזאגט גען א רוקה'לע לבבור דעם, "חתן" און לבבור זיין געליבטע, וויעסקע פלח, ביים, "מיש" האט דער, "חתן" געוואלט, "תורה" און דער עולם האט גע'לעקט די פינגער.
אי, איז דאס געווען א חתונה!!

אב-נער

פון שטריקער-מיסטער-מער איי

די טעג איז פארגעקומען אין לאקאל פון האנד-ווערקער פערבאנד (פילדוסקי נאם 69) א גרויסע פערזאנלונג פון די שטריקער מייסטער וועגען דער שטריק אקציע, אין שטריקער פאר, פרעזעס שימאנא וויטש עפענט די פערזאנלונג מיט א לענגערער רעדע אין וועלכע ער גיט א'איינפירליכ איבער דער אלגע'מיינער פארלאנגע.

ה' גאלדמאן פערזאנלונג וועגען דער קאנפערענץ מיט די שטריקערנער ארבייטער, ס'ענטוועקלט זיך א לענגערע דיסקוסיע אין וועלכען עס פעטליינען זיך א גרעסער צאהל מיטגלידער און ס'ווערט אנגענומען פאלגערדע רעזאליציען. די פערזאנלונג פון שטריקער מייסטער פערזאנלונג נאכן בעקענען זיך מיט די פאדע רונגען פון די שטריקערנער ארבייטער און נאכן אויס'זען א פערזאנלונג איבערן נאנט פון דער שטריק אקציע, בעשליסט: נאכצוקומען אירוינדערעל מיליוני'די לויט פאדערונגען. נאכן אננעמען פערשידענע פארשלאגען אין צוזאמנהאנג מיטן שטריק שליסט פרעז. שימאנא וויטש די פערזאנלונג.

Dr. L. Berman
med. 149-07 מעל 15
צעגעלנאגא 15 מעל 149-07
צעגלנאגא 15 מעל 149-07
צעגלנאגא 15 מעל 149-07

צעגלנאגא 15 מעל 149-07
צעגלנאגא 15 מעל 149-07
צעגלנאגא 15 מעל 149-07
צעגלנאגא 15 מעל 149-07

צעגלנאגא 15 מעל 149-07
צעגלנאגא 15 מעל 149-07
צעגלנאגא 15 מעל 149-07
צעגלנאגא 15 מעל 149-07

האנקא, האט הערמאן געזאגט, כדי צו פערענדיגען אונזער געשפריק וועגען דעם ענין, וויל איך אייך פרעגען, צי איהר בעפולמעכטיגט מיך אדורכצופיהרען און אויסצופעלן דעם גט ביי מאר'יאנען.

— פערשטעהט זיך וועגען דעם האב איך דאך אייך געבעטען.

— איך מיינ צו זאגען, צו איך וואלט געדארפט פון אייך א שריפטליכע בעפולמעכטיגונג דערויף, ס'איז מעגליך, אז מאריאן קען דאס פערלאנגען.

— איך וויל אייך געבען וואס איהר פערלאנגט נאך אליין, פערשטעהט זיך, אז איך האב צו אייך דעם פולסטען צוטויז ווען איך גיב אייך איבער צו ענין מיינעם, הגם איך ווייס אויך, אז איהר זענט מאריאנס אגאלייטיטיגער פריינד.

— ס'האט דערמיט גארנישט צו טון האנקא, מיינ פריינדשאפט צו איהם וועט זיך נישט אפשטעלען, טאקע דערפאר וויל איך בין זינס א פריינד און אויך אייערס א פריינד, וואלט זיך מיר אזוי שטארק געוואלט, אז איך זאל קענען מילדערען איי'ערע ביידענס לייזען, איך פיהל אויסגעצייכענט דאס וואס טאטשטעט אייך און אויך מאריאנען, איך ווייס גענוי וואס עס קומט פאר אין אייערע ביידענס הערצער און איך וואלט געווען דער גליקליכסטער מענטש אויף דער וועלט, ווען מיר זאל זיך איינזען בען אייך ביידען צו העלפען, איך האלט, אז דאס פרידליכע פונדערגעהען זיך צווישען אייך און מאריאנען זאל אייך ביידען ברענגען די לינדערונג אין אייערע לייזען.

— און אזוי וועט דאס זיין, האט האנקא געזאגט.

טערענען האבען זיך געשטעלט ביי האנקא אין די אויגען, די מאס איז איבערפולט געווארען, ווי שטאל זי האט נישט געוואלט בלייבען און וויל זי איהר כוח אריבערצוגעבן די לייזען, האט זי איצט מעהר נישט געקענט אויסהאלטען.

הערמאן האט אוועקגעדרייט דאס פנים, כדי זייערע בליקען זאלען זיך נישט צונאנטערען אין דעם דאזיגען פינליכען מאמענט.

(פארשטעלונג סומא)

קאמף געגען בויך-טיפוס

לען אדורכגעפיהרט ווערען קאנטראלען איבער די הייזער, הויפען, קלאזעטען, קארידארען, טרעפען א. ד. גל. צי ווערען אויסגעפיהרט די סאניטארע פארשריפטען. א חוץ דעם ווערען אומזיסט אדורכ'געפיהרט געגען-טיפוס אימפונגען אויף דווארסקא 10, פשיאזד 86, זשעראמסקא 4, קאפערניק 19 און סאנסאזע 32 פון 10 ביז 11 א ויגער אינדער פריה יעדען מיטוואך.

עס זאלען פאר אנטי-סאניטארע צושטאנד געשראסען ווערען 46 יאמקע-איז לאדו

שער סטאראסטווע א פארשלאג צו שליסען 46 יאמקע, וועלכע ענטשפערעכען נישט די פארשריפטען פון הייזער.

די פירמעס שטיינערט, איימינגאן, הרמאשינסקי בעשטראפט דורכ'ן ארבייטס-אינספעקטאראט

אין דער אפרעמור ביי דער פירמע איימינגאן איז צוליב לאקאל פעהלערען וועלכע מען האט נישט צו רעכט געמאכט בעשטראפט געווארען דער לייטער מיט 300 זלאטעס שטראף.

אין דער פירמע שטיינערט, פעטריקאווער 276 האבען די ארבייטער געארבייט איבער'שעהן, דער לייטער פון דער פאבריק וואלטער שטיינערט איז בעשטראפט געווארען מיט 400 זל.

כ'פאדער אויף דעם לאדזער ראפינאט דייז!

דעם לאדזער ראפינאט אין פערלויף פון 3 טאג אפ-צורופען די מודעה, אדער אנגעבען ריכטיגע מאטיווען אדער בעשטימען צו גיין דריין, אין גענעפאל וועל איך זיין געוואונאנען אויפצוגעבען ווער עס זענען די גורלי מופלגי תורה, וואס האבען די מקוה גע'פערט, וויסנדיג, אז מען האט דעם ה' כוואט די מקוה נע'אסר'ט, און איך וועל אויך זיין געוואונאנען אויפצוגעבען פארדוואס דער ראפינאט האט ארויסגעגעבען דעם איסור און דאן וועט עס זיכער קיין פכוד דעם ראפינאט נישט פערשאפען.

מיט אכטונג
יצחק בער שטערן

בעמערקונג מיר פרעגען אן דעם לאדזער ראפינאט פארדוואס ער האט 9 טעג געווארט און ווערערנד דער צייט האבען זיך 100-ער פרויען גע'טובל'ט.

א גרופע חסידים

צוליב דעם וואס אין דער הערפט צייט ווערען עס ווערען צייטיג די פרוכטען — מעהרען זיך די פאלען פון בויך טיפוס, האט די מאכט פערזאנלעכע אונטערגעזעהען אונטערגעזעהן קאמף געגען דער מעגליכער עפידעמיע פון טיפוס.

קודם כל וועלען סאניטארע קאמיטעס שטרענג קאנטראלירען די געוועלכער מיט פערזענלונגס-ארטיקלען, צי ווערען זיי רייני געהאלטען. עס זיך-אין צוזאמנהאנג מיט די לוסטראציעס, וואס זענען אדורכגעפיהרט געווארען אין די גע'וועלכער פון ערנערונגס-מיטלען האט די סאניטארע קאמיטעס אריינגעטראגען אין דער שטאט-פארן.

דער ארבייטס אינספעקטאראט האט בעשטראפט א רייה פירמעס פאר נישט האנדלירען דעם קאלעקטיווען אפמאך, נישט היינענישען און נישט זיכערען צושטאנד פון די ארבייטס פלעצער, ארבייטען איבער'שעהן, א.ד.גל. מיט פערשידענע שטראפען.

אזוי איז אין דער פירמע קראטאשינסקי (פעט'ריקאווער 102) דער לייטער פון דער פירמע אברהם קויפמאן בעשטראפט געווארען מיט 500 זלאטעס פארן נישט היינענישען צושטאנד פון דער פאבריק.

צוליב דער מודעה אין נעכטיגען, "ה' פאלקס-בלאט", אז דאס ארט, וואו עס איז געמאכט גע'ווארען די מקוה אויף זשעראמסקיענא (פאג'סקא) 53 איז פסול און אז די מקוה איז אהן שום השגחה, ערקלער איך, אז דאס שטיימט נישט מיט דער ווירקליכקייט! ווייל די מקוה איז גע'פערט געווארען דורך הר' החה"ג שמחה פנים אויבערבוים מיט נאך גורלי מופלגי תורה. געוואנדער פאדער איך אויף דעם לאדזער ראפינאט, מען זאל מיר אנגעבען גענויע מאטיווען, פארדוואס די מקוה איז נישט פער'לויט אייער מיינונג ווייל די נאנטע מודעה איז גע'שריבען פערדעקט אונטער איין מעטעלע און אונ'פערשטענדליך. איבערהויפט דער גרונד, אז מען האט מיט 20 יאהר צוריק דעם ה' כוואט קיין מקוה נישט געוואלט פער'ט און נאך נישט קיין בעווייז, אז מען זאל מיר די מקוה אסר'ן. דערפאר פאדער איך אויף

צוליב דער מודעה אין נעכטיגען, "ה' פאלקס-בלאט", אז דאס ארט, וואו עס איז געמאכט גע'ווארען די מקוה אויף זשעראמסקיענא (פאג'סקא) 53 איז פסול און אז די מקוה איז אהן שום השגחה, ערקלער איך, אז דאס שטיימט נישט מיט דער ווירקליכקייט! ווייל די מקוה איז גע'פערט געווארען דורך הר' החה"ג שמחה פנים אויבערבוים מיט נאך גורלי מופלגי תורה. געוואנדער פאדער איך אויף דעם לאדזער ראפינאט, מען זאל מיר אנגעבען גענויע מאטיווען, פארדוואס די מקוה איז נישט פער'לויט אייער מיינונג ווייל די נאנטע מודעה איז גע'שריבען פערדעקט אונטער איין מעטעלע און אונ'פערשטענדליך. איבערהויפט דער גרונד, אז מען האט מיט 20 יאהר צוריק דעם ה' כוואט קיין מקוה נישט געוואלט פער'ט און נאך נישט קיין בעווייז, אז מען זאל מיר די מקוה אסר'ן. דערפאר פאדער איך אויף

היינט אפצייכנונגס-טאג לטובת "תומכי אורחים"

דער הילפס-פערזאנל, "תומכי אורחים", וועלכער איז נאט בעקאנט דער יודישער בעפעלקערונג מיט די הילפס-אקציעס, וועלכעס זי פיהרט ארום פאר די ארימע יודישע נויטלידערע, ארדענט היינט אין אי בער די לאדזער גאסן א פלימעל-מאט. ס'איז צו ערוואר'טען, אז די בעפעלקערונג וועט ווי געהעריג אפשאצן די פערזאנלעכע פון דעם נוצליכען פערזאנל און קויר'פען די אפצייכנונג.

א סכסוך איז דער פירמע וויזשנאוויאנסקי

(א) אין דער פאבריק היינענאויאנסקי (וויזשנאוויאנסקי 20) האט אויסגעפראכען א סכסוך צוליב דעם נישט האנדלירען דורך דער פירמע דעם קאלעקטיווען אפמאך. די ארבייטער האבען אלס פראטעסט ערקלערט א שטריק אויף א האלבע שעה, און אין משה פון דער צייט האבען זיי אויפ'הויף אדורכגעפיהרט א מיטינג. נאכדעם האט מען אויס'געקליבען א דעלעגאציע, וועלכע האט צוזאמען מיט א פאר פארשטעהער פון פראפעסיאנעלען פער'אין איבערגעשיקט די פערזאנלונג פון דער פאג'סקא-פריק א בריק אין וועלכען זיי פאדערען צו נארמיר'רען די לאג, אין געגענטליך וועלען זיי זיך ווענדען צום ארבייטס-אינספעקטאר, וועלכער זאל די פירמע צוגייען צו פערזאנלעכקייט און בעשטראפען.

א שטריק פון וועס-נייערונג איז בארופניקעס

אין מערץ פון ל. י. איז געשלאסען געווארען א קאלעקטיווער אפמאך צווישען די כאלאפניקעס און איינאמער פון וועס הורמאניקעס וועגען די לוי'גען פאר'ן נעהען פערשידענע ארט וועס. די כאלאפניקעס געהען אן ארבייט און צוטייל'לען זיך די שוואטשקעס א הייט-לעצטענס האבען די וועס הורמאניקעס ערקלערט, אז זיי קאנען נישט צוהאלטען לויט'ן קאלעקטיווען אפמאך. זיי ווילען רייסען די לייזען, א שוואטשקע פערדיגט איצט פון 10-זל א וואך ווען זי געהט איבער'שעהן. די כאלאפניקעס האבען דעריבער ערקלערט, אז זיי קאנען אויך קיין נייע בעדינגונגען נישט איי'געהען אויף א פערזאנלונג פון די כאלאפניקעס עין פראקלאמירט געווארען א שטריק. עס האבען פערשטריקט 1000 ארבייטערעס. ווער ווייס.

אוועקגעקומען א יונגעל פון 18 יאהר, הייסט חיים נעמן וואוינט זשוראוויא 6 גרוי אנצוגעל און לאטשען, אביסעל נישט נאראמל, אין א שילדער-הויטעל.

Dr. med. B. Robinzon
אינערליכע קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 181-86
נעהמט אן פון 5-7 אווענד.

נעהמט אן פון 5-7 אווענד.

ר. איזראעל מישומדים

סענסאצ. שאפענדער ראמאן פון היינטיגען יודישען לעבען

(115)

קען איך שוין דאס זאגען אפען, איך האב דעם שטארקסטען ארגומענט שוין איבערצוויסען מיט מאריאן ווייל... ווייל איך ליב איהם נישט מעהר. הערמאן האט געווארט אויף דער דאזיגער ער-קלערונג פון האנקא, ביי זיינע אונזיכערע געפיה'לען האט ער זיך נאך אלץ געוואקעלט און גע'רעכענט אז דאס דאזיגע געפיהל וועט ביי איהם דערשטיקט ווערען אין דער צייט ווען מאריאן וועט זיך צוריקגעהערען צו האנקא און זיין קינד, איצט האט זיך די לאגע געפייטען, האנקא האט רע'זיגנירט, זי האט אויפגעהערט צו ליבען מאריאנען, זי האט גיטש נאך געהאט רעכט דערויף, נאר איז אויך געווען בערעכטיגט דערצו, ווען האנקא מעהר דאס שוין אפען ערקלערט איז נישט געווען מעהר קיין ספק דעריין, אז צווישען מאריאנען און האנ'קא איז אלץ פערענדיגט.

דאס איז שוין א גאנץ אנדערער ענין, אויב אין דעם ענין מישען זיך אריין אינטימע געפיהלען, האב איך דערביי גארנישט צו זאגען. איך האב דאך אייך נישט געבעטען קיין דעה אין דער היינטיגער דערהין צו רעדען, אבער מילך ביים אדורכפיהרען די גע'פארמאליטעטען. וואס זאל איך אבער טון, אז איינס מיט דעם צווייטען בינדט זיך ביי מיר ענג צונאנץ, אפשר איז נאך פרייזצייטיג דערפון צו רעדען, אבער איך וויל אייך אנדייטען דערויף, אז איהר זאלט עס וויסען.

האנקא האט אויסגעצייכענט געוואוסט וועגען וואס הערמאן וויל רעדען, זי האט אבער איצט דערפון נישט געוואלט שמועסען, זי האט געזיכערט אויפ'ן בלויען געדאק, אז ס'איז אזוי ווי זי האט געטראכט.

— ניין, האנקא, איך בין אין א'אנדער מיי'נונג, איך האלט, אז מ'דארף נישט זיין צו אייליג אין אונזערע ענין, ווייל מ'קען לייכט אריי'פאלען אין א סעל. מ'דארף נאך אביסעל אב-ווארטען און דער צייט פרובען זיך צו דער-וויסען וואס מיט מאריאנען קומט פאר, ערשט דאן וועט מען קענען און ס'וועט זיין לייכטער אנט-וועמען א בעשלוס.

— הערמאן, איך בין זיכער, אז מיר האבען שוין דא נישט צו טון מיט קיין שום אומגליק, מאר'יאן איז אוועקגעפאדערען צו דער טענענערין און איך בין זיכער, אז ער אליין ווארט אויף דער מינוט ווען ער וועט בעקומען פון מיר א ידיעה, אז איך האב זיך אנטערגעגעבען, אז איך וויל זיך פונא-נעם געהען מיט איהם, זיין אויפפיהרען זיך דאן שוין בעה ס'האט געהייסען, אז ער איז צוריקגעקער'מען צו זיין פאמיליע, האט בולט דערויף געוויזען, דעריבער וואלט איך לענגער נישט געוואלט וואר'טען, נאך וואס זאל איך זיך אזוי שרעקליך פיי'גיגען צוליב וואס זאל איך לעבען אין אונז אונ'זיכערקייט, און איבעריגעס האב איך דעם שטארק'סטען ארגומענט, וועלכער בערעכטיגט מיר פול'שטענדיג צו אונז שריט.

הערמאן האט געווארט ביז האנקא זאל איהם זאגען וועגען וואס עס האנדעלט זיך, די שווייגע-דיגע האנקא האט זיך איצט פונדערגעדערט, זי האט איצט אויסגעלאדענט פאר הערמאנען אלץ וואס זי האט געהאט אויפ'ן הארצען, אלץ וואס האט זיך אנגעזאמעלט אויף איהר שווער'געמיט. — יא, האט האנקא געזאגט ביז איך בין דעריין נישט געווען פולשטענדיג איבערצייגט, האב איך דאס פאר די ליפען נישט געברענגט, אבער איצט

די פליכט זיך מיט דעם ענין צו פארמיידן ערעסירען
ליגט קודם-אלץ אויף די יידען, וועלכע שטאמען
פון פאשענשענען און זענען צושפרייט איבער
דער גאנצער וועלט.

מעדיצין

אלגעמיינער טראנס. לאנדעס-
טראנס. פון זעקס-וואונדער-ארבייט
טער אין פאלי, אפטיילונג III
אין לאנד, קלינישע-קאמפאני
אכטונג נאדער-ארבייטער I
דערמיט מעדיצין מיר, 18 אונדזער פערמיט
געמינט זיך אין נייטם לאקאל אויף קלינישע-קאמפאני
(רעכטע אפיציעל 1-טער שטאק). ארבייטס-פאליציי,
אלע נאדער-ארבעטער, וועלכע האבען נישט קיין
פאסטענס דארטען אין אייגענעם אינטערעס זיך
רעגיסטרירען אין פארמיט, דער פערמיט אין טע-
מא יעדע טאג פון 10 ביז 1 אין פון 7 ביז 10
אונדזער. שבת פון 10 ביז 2 נ. מ.
פאר דער פערמיט-טאג
טעקערטאג. 1. לאנדעס-טראנס.

א פערווארי-אומער אלטער בית-החיים

ל'אויט. ש.
נישט ווייט פון לאנדעס-טראנס זיך א קליין
שטעטלע ביעלאוו, אדער זי יודען רופען עס
בייליב. ביז צו דער מלחמה איז דא געווען א
שעהנע יודישע קהלה.
צוליב די קריגס-אפערעציעס, וועלכע זענען
ארום דעם שטעטלע פארגעקומען, האט די גאנצע
בעפעלקערונג געמוזט פערלאזען זייערע היימען.
די קריסטליכע איינוואוינער זענען שפעטער צוריק-
געקומען. די יודען האבען זיך אבער שוין נישט
צוריקגעקעהרט. זיי האבען זיך בעזעצט אין די
אוימיגע שטעט און שטעטלעך. בייליב איז איצט
אין א פאליקא-יודען-דיין.
געבליבען איז אבער אן אלט בית-החיים
אויף וועלכען ס'געפינען זיך קברים פון א רייה
גרויסע רבנים און בעריהמטע יודען. דאס בית-
החיים איז נישט ארומגעצויגט, די מצבות זענען
צוהאקט און צובראכען. אויף די קברים פאשען

פון דער פראווינץ

מינוט איינצופאלען.
די ארטיגע פאר יודען זענען פערציגט און
פערציגט און קאנען נאר מיט הארצוועהטאג צו-
קוקען אויפ'ן הרב'ן פון דער שוהל.
מיט'ן גורל פון דער שוהל אינטערעסירט זיך
דער היגער גלח, א גאנץ איידעלער אין ליבערא-
לער קריסט, וועלכער האט שוין אגב די היגע-
דען נישט איין טובה געטון. דער גלח האט געצוי-
גען די אויפגעקומענע קינדער פון וואו-וואו-וואו-
יסעראטאטאר אויף דעם היסטארישען ווערט פון
דער שוהל. ס'זענען אראפגעקומען קאמיסיעס פון
לאנד און פון ווארשע און ענדליך האט דער קונסט-
דעפארטאמענט אסיגנירט 6 הונדערט גילדן אויפ'ן
רעמאנט פון דער שוהל.
מידארף אבער האבען 5 טויזענד גילדן, אויך
אין דעם פרט האט דאס מיניסטעריעם ארויסגעוויזען
פערשטענדנעס. ס'איז ארויסגעגעבען געווארען א
ערלייבניש צו זאמלען קעגן אויף דעם צוועק אין
אלע קהלות פון גאנץ פאליען.
ס'מיר אבער געשאפען ווערען א קאמיטעט,
וואס זאל זיך מיט דער זאמל-אקציע פערנעמען.

אויף די חרבות פון אנאלטער יודישער קהלה

פארזעט ש. ע.
אונדזער שטעטלע ליגט אין א ווינקעל צווישען
אלעקסאנדער, אדאקאוו און לענטשין. דא געפינט
זיך דער עלטסטער יודישער קבוץ פון דער גאנצ-
ער אומגעגענד. פארשענשענען איז אויך א מאָל
געווען די גרעסטע און רייכסטע קהלה פון דער
געגענד.
מיט דער צייט איז אבער דאס שטעטלע פער-
ארימט געווארען, די בעפעלקערונג האט אויסגע-
וואנדערט זיך, און איצט זענען קיים געבליבען
3 מבינים יודען, וועלכע גייען אויך איינציגווייז
אויס ווי א ליכט.
געבליבען זענען אויך פון יענע גאדדענע
צייטען אן אלטע האלצערנע שוהל און א בית-
החיים.
די שוהל, וועלכע צעהלט שוין קרוב 6 הונ-
דערט יאהר, און צייכענט זיך אויס מיט איהר
אייגענארטיגען בוי-סטייל, שטעלט מיט זיך פאר
איצט אביאמא-יודישע חרבה, וואס דראגט א ליאדע

הלאנג-קינא היינט און פאלגענדע טעג!
CAPITOL
מאנומענטאלער פילם צייטן אונטערזאליקען ווערק פון אלעסאנדער ריווא.
אויסערן פראגראם: די בעקענטע פילם-גאנצער.
אכטונג-פילם: מיליאנען האבען דאס געזען מיט פילע געזעהע
אויסערן פראגראם: די בעקענטע פילם-גאנצער.
אכטונג-פילם: מיליאנען האבען דאס געזען מיט פילע געזעהע
ELISA LANDRI רעזי: **Rowland V. Lee** אין די הויפט-ראלען: **אויסערן פראגראם: די בעקענטע פילם-גאנצער.**
אכטונג-פילם: מיליאנען האבען דאס געזען מיט פילע געזעהע
אויסערן פראגראם: די בעקענטע פילם-גאנצער.
אכטונג-פילם: מיליאנען האבען דאס געזען מיט פילע געזעהע
ROBERT DONATT 16 זאנאדוקא

קליינע אנאנסען
אנאנס ביי 15 ווערטער
פרייע פאסטענס
ס'ווערט געזוכט א קוואליפיקאציער
סטריקער מיט א 12-ער מאשין ארויס-
צוגעהען ערבייט אויך לוי. אפערטען
אין אדמ. אונטער "Ab."
עס ווערען געזוכט פרייליכע צום
גארדינען פאשען און פראנצען מאכען.
וועלכע האבען ביי דעם געארבייט.
פער און דעקלער, פיעטריקאווער 21.
Fryzjer męski potrzebny od
zaraz. A. Szepes, 6-go Sierpnia
No. 56. 10411

פערשידענעס
אנאנסעס-געזענעס מוטער וויל א-
געבען 3-וואונדער טעכטער'ס א פער-
מעגליכע סאמליעז פלץ אן אייגענעם.
"Dziecko" אונטער אונטער 10408
מירע מ'ר' דעה. הרב ר' יעקב
אהרן לעוואקאוויטש וואוינט יעצט
פיעטריקאווער 35, אפיציעל 2, שטאק.
פערדענט אלע ראבינאט-ענינים.
כ'זוך ארויסצוגעהען ערבייט אויף
10-ער שטריק-מאשינען זשאקעטען מיט
געמאכטע קאנטען, ביליג, פיליג, 10408
סקיענא 59, וואוינט 12.
ס'ווערט געזוכט א שותף מיט א
קאפיטאל פון 10 ביז 15 טויזענד זל.
צו א גוט אייגענעמירט פראנט-געשעפט
אויף נאָוואמיסקא-גאס, צוועק פערגרע-
סערונג. אפערטען אין אדמי. אונטער
קאפיטאל. 10412
צו פערקויפן א גרויסע-ענדישע
9-ער הענדלע-מאשינעלע אין גוטען
צושטאנד אויף איבער-ארבייט. פאמא-
סקא 26, זי. 17. 10409

ראקאלען
צו פערדינען פון זאפארט א
געוועלכע מיט א שוויטשטער מיט גינט.
טיגע בערינגענען אויף אנדאדאוו 12.
צו פערקויפן ביי אבראמא-וויטש, אגרא-
דאוו 2, אין געוועלכע פון שניידער-
צייטער.
Oddam ładny pokój na
wszelką pracownię, może być
ze spaniem. Władowość: Cegiel-
niana 23, prawa of., II wejście,
parter, m. 21.

אכטונג, גייערס ראיאז גארדינען
אין א גרויסען אויסוואהל
צו בעקומען אין דער פראגראם
פיעטריקאווער 257
ווי אויך פאר ווידעו-קאמפאני.

ענטשורדינגען
אין ענטשורדינג מיר פאר דער
פערזאנלעכע פון דער טריקא-
טאש-בראנזש.
ראזינעס
פון זאפארט ווערט געזוכט
צו דינגען
א שטוב מיט א קוק אדער 2 שטיבען
מיט א קוק מיט בעקוועמליכקייטען.
מקלערס געווינען. אפערטען אונטער
"Rom" אין אדמי.
Dr. med.
D. ROSENZWEIG
POWRÓCIŁ
Piłsudskiego 72
telefon 128-74
przyjmuje od 9-10 r. i od 6-7 pp.

ד"ר מ. וויינבערג
נערווען-קראנקהייטן (פאליאקאציע)
זשעראמסקיענא 25
טעל. 172-20
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8-5 אונדזער.
DR. MED.
Szymon Grynberg
פילאדעלפיענא 55, טעל. 168-58
(אדרייטס זומער אין ווינא-אונדזער)
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

ד"ר ס. האנטאר
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע
קראנקהייטען (טענער-שוועכע)
פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45
נעהמט אן פון 2-8 נ"מ און פון 9-6 און.

LEKARZ DENTYSTA
ST. GELBERG
צוריקגעקעהרט
זאנאדוקא 14, טעל. 108-33
נעהמט אן פון 2-10 און פון 7-4 אונדזער

ד"ר מ. וויינבערג
נערווען-קראנקהייטן (פאליאקאציע)
זשעראמסקיענא 25
טעל. 172-20
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8-5 אונדזער.

ד"ר ס. האנטאר
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע
קראנקהייטען (טענער-שוועכע)
פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45
נעהמט אן פון 2-8 נ"מ און פון 9-6 און.

שנצל-דרוקעריי בראמבערג
צענעלניאנא 8, טעל. 255-09
ס'מיר אויס:
פריי-ווינען, קאנזערווען,
רעכענענען, קאמפאזיציען,
פערלאנגענע און חתונות-
קארטען, הייז-קארטען,
פריי-און קאנזערווען-ענינים,
קעמפן, שמירמ-פאנאדוקא
רעזידענט
אין שעה
אין פאליען

ד"ר העלדער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע
קראנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראוואדוקא 8, טעל. 179-89
נעהמט אן פון 11-8 און פון 8-4 אונדזער
זונטאג פון 2-10 מיטאג.
פאר פאליען א ספעציעלער ווארט-זאל.
אונטערמיטלעכע - 5 טענער-שוועכע-פריי

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Gdańska 11
טעל. 123-47.
נעהמט אן פון 6-4 נאכמ.

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אויך-קאנזע-
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 11-9 און פון 8-6 אונדזער

DR. MED. N. Rozen
צאה-כירורג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
אלע-אשטאשקע 17, טעל. 216-57.

Dr. med. KLARA MARGOLIS
פיעטריקאווער הייז-גאנצער
Piotrkowska 113, tel. 165-17
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 10 ביז 1 און פון 3 ביז 7.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציעליסט
פאר אקוסעריע און פאליען-קראנקהייטען
פערזאנלעכע נאכטען שוואנגערשאפט
זענען שווער 11, טעל. 246-09
נעהמט אן פון 8-4 אונדזער.

Laboratorium analiz lekarskich "SANITAS"
Wólczańska 41, tel. 232-94
מיהרס אויס אלע ארט אנאליזען פון בלוט
אורין, פלעמק א. א.
אויפן טעלעפאנישען פערזאנלעכע שיקן מיר נאך
סאמערזאל און שיקען דא א שטעלונג-שטיק

צאה-כירורג LEOPOLD WINNYRAMIEN
פלאצ קאשטלעדי 4
נעהמט אן פון 2-10 און פון 8-4 אונדזער

E. GLIKSMAN - FREUNDLICHOWA
צוריקגעקעהרט
זאנאדוקא 16a, וואלשטאנאק 2
טעל. 164-47.

Dr. med. Niewiażski
ספעציעליסט פאר טריפער, ספיילעס
און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג
פון מענער-שוועכע
אנדזשעניא 5, טעל. 159-40
פראנא, 1-מער שטאק.
נעהמט אן פון 11-8 און פון 9-5 און.
זונטאג און יום-טוב פון 1-9 פארמאנא-
בעזונדערער ווארט-זאל פאר פאליען.

DR. J. Szreiber
כירורג
צוריקגעקעהרט
נארוטאוויטש 9, טעל. 122-95
נעהמט אן פון 2-1 און פון 8-6 אונדזער.

Ogłoszenie.
Zarząd Miejski w Łodzi poszukuje dla potrzeb
miejskich pomieszczeń, składających się z kilku-
nastu pokojów względnie całych budynków.
Przedmieścia i peryferie nie są brane pod uwagę.
Oferty z dołączeniem orientacyjnego planu
pomieszczeń, rozmiarów wraz z podaniem żą-
danej ceny i terminu wynajmu uprasza się składać
w Wydziale Gospodarczym, ul. Zawadzka No. 11,
pokój No. 57, do dnia 5 października 1935 roku.
Zarząd Miejski w Łodzi.

בעהאנטמאכונג
דערמיט מאך איך בעקאנט, אז מיינ סאדע-וואסער-
פאבריק איז איבערגעטראגען געווארען
אויף פילאדעלפיענא 69
יערע בעסטע-לונג ווערט פילאדעלפיענא-טרייט.
ספעצ. כירורג פאר אלע וואסער מיט איין אורט שבת
טעלעפאן 190-48. טיט אכטונג פרידוואלד

Dr. J. HERSZFINKIEL
ספעצ. פאר מינער-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן ביי זיך זשעראמא 8a,
טעל. 111-87.
ווי אויך אין לעטשניצע, פאמא-
אדעקסאנדאדוקא 1.

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספעציעליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אן פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 8.

Dr. med. P. Braun
ספעציעליסט פאר הויט, און ווענערישע
קראנקהייטען
וואוינט יעצט: פיעטריקאווער 81,
טעל. 100-57.
נעהמט אן פון 1-8 און פון 8-4 אונדזער.

לעטיש-ניצע
פאר ווענעריש-קראנקע
מענער-שוועכע און הויט-
קראנקהייטען
פון דאקטאריס-ספעציעליסטען
פיעטריקאווער 45
טעל. 9 פון 9 אונדזער.
מירען און קינדער נעהמט אן א מיר דאקטאר
א בעראמאנא 3 זל.

Dr. med. Sadokierski
כירורג פון צייח און יאסלעס
Piotrkowska 164
Tel. 114-20.
צוריקגעקעהרט

משעקאווע ידיעות

ווער האט דאס אויסגעטראכט
א וועקסעלע?

נישט פערקלערט היינט קיין סוף איז דער געזעצער וועלט, וואס זאל נישט שטענדיג צוברעכען דעם קאפ דעריבער, ווי אזוי צו צאמלען זיינע וועקסלען, נישט ווילענדיג, וואס דאס איז א טראכט און וועקסעלע? זייט ווען זענען נאך געווארען וועקסעלע - צאמלונגען?

אין דער געשיכטע פון דער וועלט-וויסנשאפט איז געקאנט, אז דער ערשטער, וואס האט אויסגעשטעלט א וועקסעלע, איז געווען א יידישער ווייזן-סוחר אין ווילנע, שמואל לוי. ער האט געלעבט אין 14 יארהונדערט און פלעגט קויפן און פארקויפן פליגע ווייזען פאר די רוסישע און פאלישע פריצים פון געגענד.

אין יאהר 1344 איז אין פראנקרייך געווען גאר א גרויסע ערענסטעניש אין וויין, מיהאט ממש נישט געקאנט, וואס מ'זאל טון מיט אזוי פיל וויין. ווען שמואל לוי איז אין דעם יאהר געקומען פון פראנקרייך איינקויפן וויין, האט מען איהם געוואלט פערקויפן וואס מעהר. לוי האט אבער קיין סך נישט געקענט קויפן, ווייל ער האט נישט געהאט קיין געלט. ער האט באלד די פראנצויזישע וויין-הענדלער פארגעשלאגען צו צאמלען פאר דעם וויין ערשטע טעלעכע חדשים שפעטער, ווען ער וועט דעם וויין פערקויפן. זיי האבען איינגעוויילט און האבען איהם געהייסען אונטערשרייבען א קוויטאנציע, אז ער איז שולדיג געבליבען פון ויין און דעם וויין דעם טאג וועט ער דעם סכום בעצאלען.

דאס איז געווען דער ערשטער וועקסעלע, וואס איז געקאנט געווארען אין דער וויסנשאפט-געשיכטע. שפעטער האט מען איהרענאלאג פון קיין "וועקסעלע" נישט געהערט. ערשט אין יאהר 1380 האט מען אויפן לייפציגער יידיש-אנגעוויסען האנדלען אויף קרעדיט. ס'איז דעמאלט געווען א שטארקער קרייז. טויזנטער האנדלער זענען געקומען פון רוסלאנד און פון פאליע, האבען געבראכט צו פערקויפן פל-טוב, אבער קיינער האט קיין געלט נישט געהאט צו קויפן.

בכדי נישט צו מאנען צוריקפארהען מיט די סחורות האבען די סוחרים איינגעוויילט צו פארקויפן זייערע סחורות אויף קוויטלעך, און וועלכע דער סוחר איז ווי מחויב צום צווייטען יידיש-אין א האלץ יאהר ארום - צו בעצאלען דעם סכום פון זיין קוויטעלע. די פאלישע סוחרים ווידער האבען איינגעקויפט איהם פיל סחורות און האט זיך אויף דורך קוויטעלעך מחויב געווען אין זעקס חדשים ארום די קוויטאנציע צו בעצאלען. דערמיט האט זיך אנגעהויבען דאס רעגולערע חזק-סעל-געשעפט.

די דאזיגע וועקסעלע האט מען מסתמא בעצאלט, ווייל די געשיכטע דערנענטערט אונז, אז אוועק קרעדיט-געשעפטען זענען זייט דעמאלט געמאכט געווארען.

ערשט אין יאהר 1760 זענען דאס ערשטען מאל אויסגעבראכען פערשידענע מחלוקות בנאגע די דאזיגע וועקסעלען. דעמאלט איז דאס געלט פון פערשידענע לענדער געפאלען אין קריס און די וועקסעלע-פאזיציע האבען געוואלט, מ'זאל זיי צאמלען לויט דעם ווערט, וועלכען דאס געלט האט געהאט, בשעת מ'האט אויסגעשטעלט די וועקסעלען. דעמאלט האבען זיך די געשיכטען צום ערשטען מאל געמירט געשעפטען מיט וועקסעלע-פאזיציעס, און האבען טאקע געשפילט, אז מ'האט צאמלען לויטן פרייהערדיגען ווערט.

אין איין וועג ווערען מיר אויך געהאט, אז שוין אין אכצענטען יארהונדערט האבען געלד דער פון איינגעפאלע מחלוקות פערלויפן פון ווייזע ווערט. ס'איז טאקע אפנים אין חדש החת השמש...

1. האבער (וויין - פאריז)

400 יאהר זינט קאנאדע איז ענטדעקט געווארען

אבער זעהר וועניג ווייסען, אז א טראגישע ליבע האט געפיהרט צו דער ענטדעקונג

האט נישט געוואלט דערפון הערען. זעהנדיג, אז ער קאן גארנישט מיט איהר אויפן, האט ער זיך גענומען צו אנפאנגען מיט טעל. ער האט אויסגעפאדערט דעם קעניג, אז ער זאל ארויסגעבען א פארשונג צום יונגען אפיציר מארגארעטס געליבעטער, אז ער זאל פארהערן מיט איהם צו דער נייער וועלט. דער אפיציר האט קיין ברירה נישט געהאט, ווי צו פארהערן מיט איהר בערוואלן. מארגארעט האט נישט געוואלט לאזען פארהערן איהר געליבעטען אליין און האט בעשלאגן סען מיטצופארהערן מיט איהם. מארגארעטס מוטער, ווידער, האט נישט געוואלט בלייבען אליין אין דער היים, אז זי אויך מיטצופארהערן. ראבערוואל האט איהם געפלאגט צו נעמען נאכה פון מארגארעט, אז זי זאל איהם האבען צו געדענקען. ווען די שפיץ איז צוגעקומען צו די ברעגען פון דער נייער וועלט, האט ער בעפאלען מארגארעט, אז זי זאל אריינגען אין א קליין שיפעל, וואס ער האט אנגעלאזט אויפן וואסער און אזוי שווימען אליין אפיין ים אויף גאטס בעראט. קרים מיט צרות האט די מוטער געפאלט ביי ראבערוואל, אז זי זאל אויך קען נען אריינגען אין שיפעל.

אין דער לעצטער מינוט אבער איז דער יונגען אפיציר אויך אריינגעשפונגען אין שיפעל און אזוי זענען זיי אלע דריי געשוואמען אויפן ים און צו וויסען וואו און ווען. ענדליך האבען זיי דערגרייכט צו פעס אנאנועל און זענען צוריק אויך דער יבשה. דער אפיציר האט געטראגען א קרוין פיקסעל אויף זיך, וואס איז געווען דאס גע-וועהר פון יענער צייט, און מארגארעט האט גע-האט מיט זיך די ביבעל. זיי האבען אויסגעבויט פאר זיך א הויז אויפן אינזל. דער געליבעטער פלעגט ארויסגען אויף יאגד און שייסען ווילדע קאסטקעס און אהיימברענגען. מארגארעט און די מוטער פלעגען דאן דאס אפבראטען און אזוי האבען זיי געהאט ווייל צו עסען און זיי האבען געהאט, אז זיי וועלען נאך מיט דער צייט קענען צוריקפארהערן קיין פראנקרייך.

האט נישט געוואלט דערפון הערען. זעהנדיג, אז ער קאן גארנישט מיט איהר אויפן, האט ער זיך גענומען צו אנפאנגען מיט טעל. ער האט אויסגעפאדערט דעם קעניג, אז ער זאל ארויסגעבען א פארשונג צום יונגען אפיציר מארגארעטס געליבעטער, אז ער זאל פארהערן מיט איהם צו דער נייער וועלט. דער אפיציר האט קיין ברירה נישט געהאט, ווי צו פארהערן מיט איהר בערוואלן. מארגארעט האט נישט געוואלט לאזען פארהערן איהר געליבעטען אליין און האט בעשלאגן סען מיטצופארהערן מיט איהם. מארגארעטס מוטער, ווידער, האט נישט געוואלט בלייבען אליין אין דער היים, אז זי אויך מיטצופארהערן. ראבערוואל האט איהם געפלאגט צו נעמען נאכה פון מארגארעט, אז זי זאל איהם האבען צו געדענקען. ווען די שפיץ איז צוגעקומען צו די ברעגען פון דער נייער וועלט, האט ער בעפאלען מארגארעט, אז זי זאל אריינגען אין א קליין שיפעל, וואס ער האט אנגעלאזט אויפן וואסער און אזוי שווימען אליין אפיין ים אויף גאטס בעראט. קרים מיט צרות האט די מוטער געפאלט ביי ראבערוואל, אז זי זאל אויך קען נען אריינגען אין שיפעל.

אין דער לעצטער מינוט אבער איז דער יונגען אפיציר אויך אריינגעשפונגען אין שיפעל און אזוי זענען זיי אלע דריי געשוואמען אויפן ים און צו וויסען וואו און ווען. ענדליך האבען זיי דערגרייכט צו פעס אנאנועל און זענען צוריק אויך דער יבשה. דער אפיציר האט געטראגען א קרוין פיקסעל אויף זיך, וואס איז געווען דאס גע-וועהר פון יענער צייט, און מארגארעט האט גע-האט מיט זיך די ביבעל. זיי האבען אויסגעבויט פאר זיך א הויז אויפן אינזל. דער געליבעטער פלעגט ארויסגען אויף יאגד און שייסען ווילדע קאסטקעס און אהיימברענגען. מארגארעט און די מוטער פלעגען דאן דאס אפבראטען און אזוי האבען זיי געהאט ווייל צו עסען און זיי האבען געהאט, אז זיי וועלען נאך מיט דער צייט קענען צוריקפארהערן קיין פראנקרייך.

לויט פראפעסאר מ. קיטעלינג, האט די ענטדעקונג פון אמעריקא געהאט צו טון מיט דער ארויסטרייבונג פון די יודען פון שפאניען. קיטעלינג ווערט געווייזט, אז די יודען אין שפאניען, ריכט-טענדיג זיך אויף אונז גרויס, האבען געזעצט דעם יוד קאלאן (קאלאמבוס) געלט, ער זאל פארהערן צו ענטדעקען א געהענטען וועג צו אינדיען פאר די יודען. פאקטיש זענען ביידע געשעהענישען פארגעקומען אין איין יאהר. אין יאהר 1492, אין דעם יאהר האט מען ארויסגעטריבען די יודען פון שפאניען און קאלאמבוס האט ענטדעקט אמעריקא-אבער איז די ענטדעקונג פון אמעריקא האט געהאט אלס הינטערגרונד די טראגישע ליבע פון א טייל פון יידישען פאלק, האט די ענטדעקונג פון קאנאדע געהאט אלס הינטערגרונד א טראגישע ליבע.

דאס איז געווען אין יאהר 1534 אין פראנקרייך ווייך האט זיך דעמאלט געהאט צופאלקעמט די רעליגיעזע מלחמה צווישען די קאטאליקען און די הינגענאטען, אבער אן מיטען דעם מלחמה האט סאנדעליט א יובעל געשריי פון די מאסען וועגען א נייער וועלט, וואס מען האט ענטדעקט, און דער העלד פון דער ענטדעקונג, דושעק קארטער, איז געווארען דער אפגאט פון די גרויסע מאסען. קארטער איז נאך וואס צוריקגעקומען פון זיין צווייטער גסיעה צו דער נייער וועלט, ער האט געהאט ענטדעקט דאס שטיקעל לאנד ארום סט. לאורענס ריווער, וואס האט דעמאלט געהייסען סאנדעליט און איז עס בעקאנט אלס קוויבען און אויך דאס שטיק לאנד, וואס די אינדיאנער האבען גערופען האטעלאנגא און איז איצט בעקאנט אלס מאנטרעאל.

דער קעניג פון פראנקרייך, פראנסוא דער ערשטער, האט זיך געפיהלט גליקליך דערמיט, וואס ער האט צוגעקומען נייע ערפארונגען אין דער נייער וועלט.

אבער אין הויף האט זיך געפאנען א געוויסען דאן-וואן ראבערוואל, וועלכער האט געהאט אין אמביציע אין לעבען, און דאס איז געווען צו פיהרען ליבעס. זיין אומאנשטע קארעקטער איז געווען בעוואוסט, און דער קעניג האט פון איהם שטארק געהאלטען, ווייל ער פלעגט איהם בעווארען מיט די שעהנסטע פאזיציען אין פראנקרייך.

דער כבוד, וואס קארטער האט געקומען אין פראנקרייך איז דאס, וואס די שטעלט פאזיציע זענען געפאלען אויף זיין 5טן, האבען ראבערוואל גע-מאכט אומרויג. איבערהויפט האט איהם וועה-געטון, וואס פיל פאזיציען האבען איהם פערלאזט און זענען צוריק צו קארטערן.

ער האט דעריבער געפאלט ביים קעניג, אז ער זאל שיקען איהם, ראבערוואל, מיט אפיצער-פערזענע צו דער נייער וועלט, כדי קארטערס באמען זאל אפגעמקט ווערען אלס דער ענטדעקער פון קאנאדע און די ענטדעקונג זאל צוגעשרייען ווערען צו זיין נאמען און צום יאהר פון זיין עקספערדיציע, 1535.

ראבערוואל האט געפלאגט מיטצונעמען מיט זיך א גרויסע קאלאניסטען, וואס זאלען זיך בע-זענען אין דער נייער וועלט. ער האט איצט גע-וואלט צוריקקומען אלס גרויסער העלד און מיט דער הילף פון קעניג, האט ער געוואלט, אז אלע שטענען פאזיציען פון פראנקרייך זאלען איהם פאר-לען צו די פיס.

דערווייל האט מיט ראבערוואל פאסירט אזא צופאל: איינע פון זיינע בעסטע געליבעטע, א גע-וויסע מארגארעט האט איהם פערלאזט און איז צוריק וואוינען מיט א יונגען אפיציר פון דער ארמע. ראבערוואל האט געברענגט ווי א פיער, ער האט געשיקט שלוחים צו מארגארעט, אז זי זאל זיך מיט איהם איבערבעטען, אבער זי

וואוירס פון דער שטאט פירא-בידזשא

אונז פון היינטיגס יאהר אין דער שטאט בירא-בידזשא, עס בויזען זיך העלער 100 אפגעשטען. בירא-בידזשא איז פון הייליגער יאונג אריבער אויף אויף געמאכטע געביידעס פון עס-ליכע שטאק מיט צענטראלער בעהינגען אין קר-מענדען יאהר זיך די בויאנגע ענטוויקלען נאך אינטענסיווער. מען דעם אנהויבען ברוקירען די גאסען, איינארדנען וואסער-לייטונג, פראיעקטירען קאנאליזאציע, פערפלאנען די שטאט מיט מומער, פערברייטערען די עלעקטריפיקאציע און טעלעפאן נעץ פון שטאט, איינפיהרען אנאליטאבוס-פער-קעהר א.צ.ו.

זיי מען רעכענט וועט די בעפעלקערונג פון בירא-בידזשא דערגרייכען צום סוף פון יאהר 1936 20 טויזנט איינוואוינער.

מאסקווע (יט"א) אין יאהר 1928 האט דאס קליין דעפאלע טיכאנקא, איצט די שטאט בירא-בידזשא, געזעהלט 600 איינוואוינער, אין 1932 האט די צאהל איינוואוינער בעטראפען 4,000 מאן. היינט-צוטאג - 10,500 און ביזן סוף יאהר וועט די בעפעלקערונג דערגרייכען ביז 13 טוי-זנט מאן.

דער וואוס פון דער בעפעלקערונג געהט הויפטזעכליך אויפן חשבון פון דריי קאטעגאריעס: איבערוואנדערע, האנדל-וועקער, אונגעשטעלטע און געוועזענע, און אריבערציער דער עיקר בוי-אר-ביטער. געהט אנהויב אויף דעם וואוס פון דער בעפעלקערונג, פיהלט זיך א דוחק אין אריינס-הענדען אין אלע צווייגען.

העכער 17 מיליאן רובעל בעטרעפט די בוי-דאצענט דר. שטיין אויף דעם וועקסען צוואנענפאהר פון פאלישע היסטאריקער

וויילע (יט"א) אויף דעם וועקסען צוואנענפאהר פון פאלישע היסטאריקער, וואס דעם פאר קומען אין ווילנע פון 17-טען ביז דעם 20-טען שטעטעמבער, וועט ארויסטרעטען מיט א רעפערטא-דאצענט ד"ר עמנואל שטיין א.ד.ט., העלעניום און יודאיים.

אויף דער זעלבער טעמע וועט רעפערירען דער פראפעסאר פון טעאלאגיע אויף דעם לעמבער-וויילע (יט"א) אויף דעם וועקסען צוואנענפאהר פון פאלישע היסטאריקער, וואס דעם פאר קומען אין ווילנע פון 17-טען ביז דעם 20-טען שטעטעמבער, וועט ארויסטרעטען מיט א רעפערטא-דאצענט ד"ר עמנואל שטיין א.ד.ט., העלעניום און יודאיים.

דאצענט דר. שטיין אויף דעם וועקסען צוואנענפאהר פון פאלישע היסטאריקער

גער אוניווערסיטעט דער גלח שטעפאן שידעלסקי די ביינע רעפערטען זענען שוין פערפערטע-ליכט אין דעם אנדעק-באך פון דעם צוואנענפאהר און האבען ארויסגעוואפען א פון דעם צוואנענפאהר רעס אין די קרייזען פון היסטאריקער.

דאצענט ד"ר שטיין וועט זיין דער איינציגער פארשטעלער פון דער יידישער וויסנשאפט אויף דעם דערמאנענפאהר צוואנענפאהר.

וויילע (יט"א) אויף דעם וועקסען צוואנענפאהר פון פאלישע היסטאריקער, וואס דעם פאר קומען אין ווילנע פון 17-טען ביז דעם 20-טען שטעטעמבער, וועט ארויסטרעטען מיט א רעפערטא-דאצענט ד"ר עמנואל שטיין א.ד.ט., העלעניום און יודאיים.

אויף דער זעלבער טעמע וועט רעפערירען דער פראפעסאר פון טעאלאגיע אויף דעם לעמבער-וויילע (יט"א) אויף דעם וועקסען צוואנענפאהר פון פאלישע היסטאריקער, וואס דעם פאר קומען אין ווילנע פון 17-טען ביז דעם 20-טען שטעטעמבער, וועט ארויסטרעטען מיט א רעפערטא-דאצענט ד"ר עמנואל שטיין א.ד.ט., העלעניום און יודאיים.

וויילע (יט"א) אויף דעם וועקסען צוואנענפאהר פון פאלישע היסטאריקער, וואס דעם פאר קומען אין ווילנע פון 17-טען ביז דעם 20-טען שטעטעמבער, וועט ארויסטרעטען מיט א רעפערטא-דאצענט ד"ר עמנואל שטיין א.ד.ט., העלעניום און יודאיים.

אויף דער זעלבער טעמע וועט רעפערירען דער פראפעסאר פון טעאלאגיע אויף דעם לעמבער-וויילע (יט"א) אויף דעם וועקסען צוואנענפאהר פון פאלישע היסטאריקער, וואס דעם פאר קומען אין ווילנע פון 17-טען ביז דעם 20-טען שטעטעמבער, וועט ארויסטרעטען מיט א רעפערטא-דאצענט ד"ר עמנואל שטיין א.ד.ט., העלעניום און יודאיים.

אונטער די טריט פון דער געשיכטע

(דערצעהלונג) פון אסיף דימאוו

צו לויפן צו קארלען, ווי נאך מיר וועלען פערטיג ווערען מיטן פערברענען די דאקומענטען. גאט און דאנקען, שוין נאמען אלעדיג פערברענט. האט געוואלט די מאמע. מיין מאמע איז געווארען בלאט, ווי איהר האט קיינמאל נישט געזעהן. איהרע גרויסע אוי-גען האבען נישט שרעק געקוקט אויף מיר. איהר האט דערהיילט: נישט פאר זיך ציטערט זי איצט, נישט פאר איהר לעבען שרעקט זי זיך...

מ'האט אלץ שטארקער געקלונגען און גע-קלאפט. איהר האט געעפענט די טיר. מיין מאמע איז געשטאנען אין פארהויז, נישט ווייט פון מיר. פיר שטורמיסטען אין זייערע אונגיקארמט זע-נען צוריק. זיי זענען געווען יונג און גערעדט שטרענג און העפליך.

ביי איין וואוינט א געוויסער ה' בעלסקי? - האט איינער געזאגט. - יא, ריכטיג. - האט מיין מאמע גע-ענטפערט.

וואו איז זיין צימער? - אס דא איז די טיר. - איז ער איצט אין דער היים? - איין ווייט נישט. ער האט אנאייגענעם שליסעל און ווען ער קומט ווייט איך נישט. איך און מיין טאטע ווען גייען שלאפען פריה. נאך איך מיי, אז ער מוז שוין שלאפען.

צוויי פון זיי זענען צוריק אין בעלסקי'ס צי-מער און באלד ארויסגעקומען.

צו לויפן צו קארלען, ווי נאך מיר וועלען פערטיג ווערען מיטן פערברענען די דאקומענטען. גאט און דאנקען, שוין נאמען אלעדיג פערברענט. האט געוואלט די מאמע. מיין מאמע איז געווארען בלאט, ווי איהר האט קיינמאל נישט געזעהן. איהרע גרויסע אוי-גען האבען נישט שרעק געקוקט אויף מיר. איהר האט דערהיילט: נישט פאר זיך ציטערט זי איצט, נישט פאר איהר לעבען שרעקט זי זיך...

מ'האט אלץ שטארקער געקלונגען און גע-קלאפט. איהר האט געעפענט די טיר. מיין מאמע איז געשטאנען אין פארהויז, נישט ווייט פון מיר. פיר שטורמיסטען אין זייערע אונגיקארמט זע-נען צוריק. זיי זענען געווען יונג און גערעדט שטרענג און העפליך.

ביי איין וואוינט א געוויסער ה' בעלסקי? - האט איינער געזאגט. - יא, ריכטיג. - האט מיין מאמע גע-ענטפערט.

וואו איז זיין צימער? - אס דא איז די טיר. - איז ער איצט אין דער היים? - איין ווייט נישט. ער האט אנאייגענעם שליסעל און ווען ער קומט ווייט איך נישט. איך און מיין טאטע ווען גייען שלאפען פריה. נאך איך מיי, אז ער מוז שוין שלאפען.

צוויי פון זיי זענען צוריק אין בעלסקי'ס צי-מער און באלד ארויסגעקומען.

קארלען וועלכער? איהר קענט איהם? - האט איהר געוואנדערט. - יא, ווייט, אז ער בעזוכט איין. ער איז אין סכנה, ווי איהר פערשטעהט. - ווי שפעט איז איצט? האט איהר געפערענט. - עס איז צוויי א וויגער. איהר בין נאך וואס אנטלאפען פון א פערזאנלעכע אין ניי-קערל (א פאר-שטאט פון בערלין). דארט בושעווען די שטור-מיסטען און רחמנות. איהר מוז שוין צוועק. - וועמען זוכען די באצייט? קאמאניסטען? ס'איז ציטליסטען? - יא, און יידישע דערהויפט. די יידישע יונגעלייט ווערען ברעטאל געשלאגען. - זייט געוואנד. - א פאר מינוט שפעטער האב איהר געהערט, ווי די דרויסענ-טיר האט זיך געעפענט און פער-מאכט.

6 מ'רין. איהר האב אויפגעוועקט דער מוסער. מיר ביידע האבען זיך באלד גענומען פערברענען בעלסקי'ס פאפירען און ביכער. דא איז נישט ליכט אנגע-קומען. איהר האב נישט געוואלט, אז ביכער ברע-נען אזוי פאמעלעך. מיר האבען פארגעאנגען דעם קוק-פערענטער און געארבייט ביים באק-אויזען. איהר האב געזעהן ווי ס'ציטערט די אלטע, ליבע-האנד פון מיין מאמע, און טרעהרען וואפען מיר אנגעפאלען צו שטיקען. האב האב בעשליסען

זיי זענען ארום און מיט א געפיהל פון פער-גרינגעריג האב איהר פערמאכט נאך זיי די טיר.

אבער איהר האב נישט געקענט איינשלאפען. איהר בין געלעגען אין בעט און זיך צוגעהערט צו דער מאמעס אטעמען. דערינאך האב איהר זיך שטיל אויסגעהויבען און גענומען זיך אנטון. די מאמע איז געשלאפען און נישט געהערט זי איהר האב זיך ארויסגענוגען פון הויז...

א מאדנעס געפיהל האב איהר געהאט, ווען איהר בין געגאנגען איהר די גאסען פון דעם שלאפען-דיגען בערלין. עס האט זיך מיר אויסגעזאכט, אז איהר, די אמת'ע ערנא, ליג דארט ביי זיך אין מיין צימער אין בעט, און דא איבער די גא-סען, איבערן קאלטליכען דרויסען, איילט איהר אנדער מיידעל, וועלכע איז אפסטעל ענדלעך צו מיר און טראכט פון מיר, וועלכע ליגט איצט אין איהר בעט און שלאפט.

א האלבע שעה שפעטער בין איך שוין געווען אין שארלאטענבורג, אין דער בעגענד, וואו עס וואוינען די סטודענטען. מירענעלס מיר, אז מיט צוואנציג דרייסיג יאהר צוריק איז דא געווען זעהר לעבעדיג. איצט אבער איז אנדערש. די סטודענטען זענען ארימער, מיהלעסע ווייניגער, מען לערנט מעהר, און ביינאכט איז שטיל. דאס לעבען שפאסט נישט, דאס לעבען איז געווארען זעהר ערנסט.

א טיטע שטילקייט איז געווען ארום הויז, וואו מיי קארל וואוינט. איהר האב געמיינט, אז איהר וועל דא טרעפען שטורמיסטען, פאליציי-אגענטען, ניון, גארישט... נאך ווען ווייט? אפער זענען זיי שוין דא געווען און איהר בין געקענען צו שפעט?

(ווייטער - וועט קומען)

רעפערענט פון ר"ר י. שעכטמאן
אויפ'ן נ. צ. א. קאנגרעס

בדאכט אומגליק דעם דויטשען פאלק.